

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ POČTU PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ
V ČESKÉ REPUBLICE SE ZAMĚŘENÍM NA REGION
VOTICKO**

Autor práce: Helena Šopejstalová

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠOPEJSTALOVÁ, H. *Vývoj počtu podnikatelských subjektů v České republice se zaměřením na region Voticko : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 90 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: ekonomická podpora podnikání, legislativní opatření, podnikatelské prostředí, politická podpora podnikání, soukromé podnikání

Bakalářská práce analyzuje politickou a ekonomickou podporu podnikatelského prostředí a podnikatelské činnosti v České republice ze strany státu a její dopady na příkladu vývoje počtu podnikatelských subjektů v regionu Voticko jako obce s rozšířenou působností. Práce se dále zabývá návrhem legislativních opatření ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy.

Práce je strukturovaná do pěti hlavních kapitol. První tři kapitoly se věnují teoretickému základu problematiky soukromého podnikání z hlediska historického vývoje podnikání na území České republiky a dále se zabývají právním vymezením podnikání, a to zejména v rámci občanského zákoníku, obchodního zákoníku a živnostenského zákona. Čtvrtá kapitola charakterizuje region Voticko. Součástí kapitoly je základní charakteristika města, ekonomické a sociální prostředí a rovněž historický a současný vývoj podnikání na tomto území. Pátá kapitola již konkrétně zkoumá a analyzuje politickou a ekonomickou podporu podnikání v ČR ze strany státu a její dopady na počet podnikatelů v regionu Voticko. V rámci analýzy jsou využity statistické údaje a data ze specializovaných databází. V závěru jsou shrnuty získané poznatky a zhodnoceny jednotlivé cíle.

ABSTRACT

ŠOPEJSTALOVÁ, H. *Development of the Numer of Entrepreneurial Subjects in the Czech Republic Focused on the Voticko region : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 90 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: economic enterprise support, legislative measures, business environment, political enterprise support, private entrepreneurship

My Bachelor thesis analyses political and economic state support of business environment and private entrepreneurship in the Czech Republic and its impact illustrated with the example of development of the number of enterprise entities in the region “Voticko” as the municipality with extensive scope of authority. Then the thesis deals with the suggestion of legislative measures for improving business environment from the point of view of public administration.

The thesis is divided into five main chapters. The first three chapters are focused on the theoretic base of private entrepreneurship from the historical point of view of its development in the area of the Czech Republic. Then it deals with the legal definition of entrepreneurship, particularly within the purview of the Civil Code, the Commercial Code and the Trade Law. The fourth chapter characterizes the region “Voticko”. It contains the basic characteristic of the town, economic and social environment and also current development of entrepreneurship in this region. The fifth chapter tangibly researches and analyses political and economic state support of entrepreneurship in the Czech Republic and its impact on the number of entrepreneurs in the region “Voticko”. Within this analyse there are used statistic figures and data from specialised databases. In the end there is summarised gained knowledge and evaluated particular goals.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 HISTORIE PODNIKÁNÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	12
2.1 Počátky vývoje podnikání na území ČR	12
2.2 Podnikání v období od vzniku samostatné Československé republiky.....	13
2.3 Podnikání v období po 2. světové válce.....	15
2.4 Vývoj podnikání v období po roce 1989	19
2.5 Podnikání po vstupu ČR do EU	23
2.6 Současný vývoj podnikání v ČR.....	25
2.6.1 Ekonomické prostředí v ČR.....	27
2.6.2 Politické prostředí v ČR.....	30
3 PRÁVNÍ VYMEZENÍ PODNIKÁNÍ.....	32
3.1 Obchodní zákoník	32
3.2 Živnostenský zákon.....	33
3.3 Právní formy podnikatelské činnosti.....	36
3.3.1 Podnikání fyzických osob	37
3.3.2 Podnikání právnických osob	38
3.4 Charakteristika malého a středního podnikání a jeho význam.....	38
3.4.1 Vymezení pojmu malé a střední podnikání.....	39
3.4.2 Význam malých a středních podniků	41
4 CHARAKTERISTIKA REGIONU VOTICKO	43
4.1 Základní charakteristika regionu Voticko	43
4.2 Charakteristika města Votice	45
4.3 Historický vývoj podnikání na území Voticka.....	46
4.3.1 Podnikání na Voticku v meziválečném období (1918-1939).....	46
4.3.2 Vývoj podnikání na Voticku po druhé světové válce	47
4.3.3 Podnikání na Voticku po roce 1989	48
4.4 Podnikatelské prostředí na Voticku	48

5 ANALÝZA POLITICKÉ A EKONOMICKÉ PODPORY PODNIKÁNÍ V ČR ZE STRANY STÁTU A JEJÍCH DOPADŮ NA VÝVOJ POČTU PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ V REGIONU VOTICKO	51
5.1 Základní rámec nástrojů podpory podnikání.....	52
5.2 Institucionální a informační zdroje podpory podnikání v ČR.....	53
5.2.1 Vládní podpora podnikání.....	53
5.2.2 Nevládní podpora podnikání	56
5.2.3 Privátní podpora podnikání	57
5.3 Podpora podnikání v ČR.....	57
5.3.1 Národní úroveň.....	58
5.3.2 Regionální úroveň	61
5.3.3 Místní úroveň	62
5.4 Vliv podpory podnikání na kvantitu podnikatelských subjektů v regionu Voticko	64
5.4.1 Podpora podnikání na národní úrovni	64
5.4.2 Podpora podnikání na regionální úrovni	67
5.4.3 Podpora podnikání na místní úrovni	72
5.4.4 Vývoj počtu ekonomických subjektů v regionu Voticko.....	73
5.5 Návrh legislativních opatření přispívající ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy.....	76
ZÁVĚR.....	79
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	83

ÚVOD

Soukromé podnikání představuje rozsáhlou součást tržní ekonomiky každého vyspělého státu, významnou měrou přispívá k fungování trhu a má nezastupitelnou úlohu z hlediska nezaměstnanosti. Charakter a kvalitu podnikatelského prostředí ovlivňují zejména ekonomické, politické a sociální aspekty státu. I když základní aspekty fungování ekonomických subjektů jsou dané zákonnými normami, které platí na celém území, řada podmínek je rovněž v rukou samosprávy. Z hlediska samotných obcí je vývoj počtu podnikatelských subjektů významný, neboť tvoří důležitou část daňových příjmů municipální sféry.

Na kvalitě podmínek pro podnikání závisí úspěch podnikatelů a rozvoj moderního tržního hospodářství. Prosperující podniky vytvářejí více pracovních příležitostí a mohou odvádět do veřejných rozpočtů více financí prostřednictvím daní, což má v konečném důsledku pozitivní dopad na všechny občany žijící na území určitého státu, regionu či obce. Kvalitní podnikatelské prostředí by mělo být prioritní oblastí pro představitele státní správy i samosprávy obcí. Veřejná správa by měla vytvářet takové podmínky pro podnikatelské prostředí, které umožní podnikatelům maximalizovat jejich rozvoj, zároveň budou co nejméně zatěžováni byrokraticky, a to zejména snížením administrativní zátěže.

Vzhledem k tomu, že v České republice nemá podnikatelské prostředí tak dlouhou tradici jako v bohatých zemích západní Evropy, je podpora podnikatelského prostředí o to významnější. Česká republika prošla v průběhu minulého století výraznými proměnami. Zpočátku fungující ekonomika založená na tržních principech a soukromém vlastnictví byla po 2. světové válce nahrazena centrálně plánovanou ekonomikou se socialistickými podniky, kdy soukromé podnikání a vlastnictví byly nežádoucí v souvislosti s vládou komunistické strany. Po událostech v roce 1989 došlo k výrazným politickým a ekonomickým změnám. Výraznou změnou byl přechod z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství, založený na soukromém podnikání, kdy ekonomické subjekty jsou považovány za hybnou sílu hospodářského vývoje. Byly odstraněny některé výrobní a obchodní státní monopoly, začal rozvoj hospodářské soutěže a byl umožněn i příliv zahraničního kapitálu, který taktéž přispívá k fungování trhu.

Po transformaci ekonomického systému v České republice, kdy došlo k přechodu na tržní hospodářství, byla přijata řada nových právních předpisů, které

vytvářely základní předpoklady pro vstup soukromých podnikatelů do podnikání a zároveň regulovaly ekonomické vztahy. Předchozí právní úprava soukromého podnikání byla nahrazena živnostenským zákonem. Zejména živnostenské podnikání je jednou z nejrozšířenějších forem soukromého podnikání. Pro právní režim oprávnění k živnostenskému podnikání jsou rozhodující veřejnoprávní vztahy mezi státem a podnikateli. Tyto vztahy jsou uskutečňovány v režimu živnostenské správy, která podnikatelskou činnost určitým způsobem reguluje a zároveň stanovuje podmínky realizace této činnosti.

V současnosti jsou za hlavní činitele ekonomického růstu považovány především malé a střední podniky. Přispívají ke snižování nezaměstnanosti, rozvoji regionů, flexibilně reagují na změny ve stávajícím národním hospodářství a zároveň působí ve všech sektorech a odvětvích národního hospodářství. Malé a střední podniky jsou rovněž důležitým prvkem sociální stability. V současnosti zaujímají rozsáhlou a složitou oblast, kterou stát ovlivňuje prostřednictvím různých státních programů podpory na jejich rozvoj. Evropská unie považuje tento sektor za páteř evropské ekonomiky a hybnou sílu inovací, zaměstnanosti a sociální integrace a má zájem na jeho rozvoji, proto se s jednotlivými vládami členských států zaměřuje na snižování negativ a na vytváření optimálních legislativních a ekonomických podmínek vedoucích k podpoře malého a středního podnikání. Evropská unie realizuje své aktivity v této oblasti v rámci evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti, a to poskytováním finančních prostředků na podporu podnikání prostřednictvím evropských fondů.

Vytváření vhodných podnikatelských podmínek a podpor ze strany státu je nutností pro udržení zdravého konkurenčního prostředí pro podnikatelskou činnost a tvoří tak důležitou součást opatření ekonomického rozvoje. Ekonomická a politická podpora podnikatelského prostředí a podnikatelských subjektů by měla patřit k jedné z priorit evropské, národní, ale i municipální politiky v oblasti hospodářského růstu, vytváření pracovních příležitostí a udržení konkurenčního prostředí.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza politické a ekonomické podpory podnikatelského prostředí a podnikatelské činnosti v České republice ze strany státu a jejích dopadů na příkladu vývoje počtu podnikatelských subjektů v regionu ORP Voticko. Cílovou oblastí je analýza lokálního podnikatelského prostředí v obci s rozšířenou působností Votice, a to od roku 2003, kdy obec tento statut získala, až do současnosti. Dílčím cílem bakalářské práce je návrh legislativních opatření ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy.

Bakalářská práce je strukturovaná do pěti hlavních kapitol, jejichž témata jsou poté detailněji analyzována v následujících podkapitolách. První z těchto kapitol se zaměřuje na cíle a metodiku bakalářské práce. Druhá kapitola se věnuje teoretickému základu problematiky soukromého podnikání z hlediska historického vývoje podnikání na území České republiky a zároveň průběžně charakterizuje jednotlivá období z hlediska ekonomického a politického vývoje na našem území. Zahrnuje období před a po vzniku samostatné Československé republiky, dále období po druhé světové válce, období po roce 1989, vstup ČR do Evropské unie a následně i současný vývoj a stav podnikatelského prostředí. V této části bude využita primárně literatura některých renomovaných autorů, např. Václav Petříček, Marta Kadlecová, kteří se danou problematikou zabývali jak z hlediska historického, tak z právního hlediska, a to bez subjektivního hodnocení.

Třetí kapitola se zabývá právním vymezením podnikání. Již ze Základní listiny práv a svobod plyne, že podnikání je jedním z práv občana, které může být upraveno pouze zákonem. Zákon, který toto právo upravuje je občanský zákoník, jež má povahu obecné právní normy a dále obchodní zákoník, který upravuje postavení podnikatelů a jejich vzájemné závazkové vztahy. Podnikání vymezují i jiné zvláštní právní předpisy. Jedná se především o živnostenské podnikání vymezené živnostenským zákonem, který definuje znaky živnosti a vylučuje činnosti, které živnostenským podnikáním nejsou, dále upravuje základní podmínky potřebné pro získání živnostenského oprávnění a vztahy mezi podnikatelem a státem.

Čtvrtá kapitola charakterizuje region Voticko z pohledu obce s rozšířenou působností, který byl vybrán jako cílová oblast pro zpracování této bakalářské práce. Je zde definována základní charakteristika města, struktura obyvatelstva, dopravní

dostupnost, trh práce na Voticku a charakteristika jeho podnikatelského prostředí. Součástí této kapitoly je rovněž historický vývoj podnikání na tomto území. Smyslem této kapitoly je zjistit, jak si region stojí v oblasti kvality podnikatelského prostředí v rámci České republiky.

Pátá kapitola analyzuje politické a ekonomické podpory podnikání ze strany státu v rámci České republiky z hlediska národní, regionální a místní úrovně a jejich dopady na vývoj počtu podnikatelských subjektů v regionu Voticko. Při posouzení vlivu dopadů politických a ekonomických podpor podnikání na kvantitu podnikatelských subjektů je využita zejména komparativní analýza dat vycházející z analýz statistických údajů vedených v elektronické podobě Českým statistickým úřadem, Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem práce a sociálních věcí a data ze specializovaných databází. V závěru kapitoly jsou navrženy optimální legislativní opatření přispívající ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy. V závěru bakalářské práce jsou shrnuty získané poznatky a zhodnoceny jednotlivé cíle.

2 HISTORIE PODNIKÁNÍ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Počátky vývoje podnikání na území ČR

Samotné počátky podnikání sahají až do nejstaršího období vývoje lidské společnosti. Největší rozvoj obchodu a řemesel je datován do období 10. - 15. století, kdy docházelo ke vzniku měst a prudkému růstu počtu obyvatel. Domy řemeslníků ve městech byly organizovány jako malé podniky, kde mistr většinou pracoval sám a jen velmi málo lidí, kteří pracovali pro lokální trh, si udržovalo stálý stav pracovníků převyšující pět osob.¹

Ve 13. století se s rozvojem řemesel vytvářely první cechy, které sdružovaly řemeslníky a živnostníky stejného nebo podobného oboru. Hlavním znakem cechů byla jejich monopolizace, která chránila řemeslníky před nežádoucí konkurencí. Řemesla mohl ve městech a v okruhu jedné míle od hradeb města vykonávat pouze člen cechu. Všichni mistři měli zaručeny stejné podmínky pro výrobu i odbyt produkce, přednostní práva k nákupu suroviny a byl vykonáván dozor nad dovozem cizích výrobků na týdenních a výročních trzích. Postupné rozšiřování církevních zařízení a vytváření podmínek pro pobyt poutníků vedly k nutnosti vyrábět a poskytovat stále širší spektrum zboží, služeb a došlo k rozvoji pohostinství.²

Významným mezníkem pro podnikání na našem území se stalo období pobělohorské (od 2. poloviny 17. století do 18. století), kdy se prosadila manufakturní výroba s pokročilou dělbou a organizací práce a strojní výrobou. Na základě této tovární velkosériové výroby docházelo k postupnému potlačování významu řemeslné výroby. Vláda kromě různých privilegií podporovala rozvoj manufaktur formou finančních půjček a naopak vydávala opatření namířená proti cechům, čímž docházelo k postupnému úpadku cechovních organizací.³

Definitivní konec cechovního zřízení nastal v roce 1860, kdy vstoupil v platnost živnostenský řád vydaný Císařským patentem č. 227/1859 ř. z., jímž byla stanovena nová organizace živnostenských společenstev. Živnostníkem byl každý, kdo provozoval

¹ FOLVARČNÁ, A. *Malé a střední podnikání*. Ostrava, 2005, s. 16.

² KADLECOVÁ, M., et al. *Dějiny českého soukromého práva*. Plzeň, 2007, s. 262-265.

³ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 12-13.

určitou zamýšlenou, usměrňovanou, pravidelnou, k výděлку směřující, na vlastní vrub a nebezpečí provozovanou činnost. Živnostenský řád vydaný za vlády císaře Františka Josefa I. byl převzat rovněž jako platná právní úprava i Československým státem v roce 1918 a definitivního zrušení se dočkal až v roce 1965, kdy byl vydán zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce.⁴

2.2 Podnikání v období od vzniku samostatné Československé republiky

Hospodářská politika Československa se formovala hned po vzniku samostatného státu (1918). Podporovala velmi vhodně dynamiku hospodářského růstu, i přestože se musela vypořádat s třemi dobovými vlivy:⁵

- vypořádání se s důsledky 1. světové války a rozpadu monarchie,
- překonání důsledků velké hospodářské krize třicátých let,
- ataky nacistického Německa ohrožující republiku.

Svobodné podnikání za první republiky bylo bohatě rozvinuto, přičemž drobné podnikání tvořilo podstatnou část ekonomiky. Byl zde silný soukromý sektor s klasickým tržním systémem a úspěšně rozvinutou demokracií západního stylu. Ve třicátých letech Československo patřilo k 15 nejprůmyslověji rozvinutým zemím světa a bylo schopno konkurovat vysoce industrializovaným státům Evropy.⁶

Československo po 1. světové válce v podstatě převzalo hospodářský potenciál, který byl vybudován za Rakouska-Uherska. Ekonomické podmínky země byly jedny z nejliberálnějších v tehdejší Evropě, státní zásahy byly minimální a státní správa kladla značný důraz na podporu drobného podnikání. Zákonodárnou iniciativou disponovala pouze vláda a obě sněmovny. Soukromé podnikání mělo oporu nejenom v bankovních záložních institucích, ale i v soustavě živnostenských a hospodářských komor. Prvorepublikové Ministerstvo obchodu, průmyslu a živností připravovalo legislativu, upravovalo pravidla pro podnikání a nijak významně nezasahovalo do vlastního hospodaření podniků, výroby nebo do obchodního podnikání.⁷

⁴ KADLECOVÁ, M., et al. *Dějiny českého soukromého práva*. Plzeň, 2007, s. 263.

⁵ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 28.

⁶ KORÁB, V. *Drobné podnikání*. Brno, 2006, s. 8.

⁷ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 21-25.

V roce 1930 patřilo 99 % podniků v průmyslovém sektoru na základě počtu zaměstnanců k podnikům střední třídy, z toho 20 % byly podniky s méně než 5 zaměstnanci. Na území celé republiky existovalo 720 007 živnostenských závodů, které zaměstnávaly celkem 1 117 616 osob. Zhruba 39 % národního důchodu bylo vytvořeno prostřednictvím činností a kapitálu malých a středních podnikatelů.⁸

Po roce 1933 docházelo industrializací k větší koncentraci průmyslových odvětví. Začalo formování kartelů (kartelový zákon z roku 1933) v rámci odvětví těžkého průmyslu a později i v dalších odvětvích. Na začátku světové krize (1930) bylo zhruba 70 % československého průmyslu koncentrováno v kartelech, což způsobilo pokles příležitostí pro rozvoj podnikatelů střední třídy.⁹

Celosvětová hospodářská krize na počátku třicátých let se nevyhnula ani Československu. Znamenala omezení možností podnikání a masový krach drobných podnikatelů, ztrátu pracovních příležitostí a velkou nezaměstnanost, úvěrové a měnové otřesy, dočasnou ztrátu důvěry v tržní systém a růst státních zásahů do ekonomiky.¹⁰

V období hospodářské krize se v Československu prohloubily na jedné straně monopolistické tendence a na druhé straně docházelo k ničení malých živnostníků. K překonání krize, podobně jako v okolních evropských zemích, pomohla zbrojní výroba, kterou stát podporoval, zejména i v souvislosti se značně silícím vnějším ohrožením státu. Celkovou reakcí státu na hospodářskou krizi byl státní intervencionalismus - státní zásahy do hospodářství. Stát se snažil administrativními zásahy vyrovnat nabídku a poptávku, přijímal opatření ke snižování nezaměstnanosti, k regulaci cen, k ochraně vnitřního trhu před zahraniční konkurencí a v četných oborech vyhlášoval zákaz zakládat nové podniky.¹¹

Hospodářskou krizi se v Československu podařilo překonat relativně dobře, bez devastujících sociálních otřesů a radikalizace společnosti. Státní správa prokázala dobrou organizovanost a racionálnost svého fungování, přičemž krizi tlumila státními zásahy, které byly ve své podstatě slučitelné s pokračováním tržního systému.¹²

Značný úpadek ve vývoji soukromého podnikání začal Mnichovem a pokračoval úplným zánikem této činnosti, který přetrvával až do roku 1989. Po podepsání

⁸ KONEČNÁ, M. *Drobné podnikání*. Praha, 1993. s. 37.

⁹ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 15.

¹⁰ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 34.

¹¹ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 34-35.

¹² PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 28.

Mnichovské dohody (1938) a následné okupaci českých zemí byly hospodářské problémy zcela podřízeny politickým a válečným potřebám. Přestože totalitní režim nacistické okupace silně deformoval hospodářské vztahy a podřídil celé hospodářství válečnému systému, nebylo potlačeno soukromé vlastnictví, na rozdíl od pozdější totality socialistické. Státní správa sice měla omezený prostor činnosti a plně podléhala řízení berlínského centra, ale řada živnostníků a podniků, byť v omezených podmínkách válečné ekonomiky, nadále relativně fungovala.¹³

V následujícím období 2. světové války, kdy na našem území vzniklo státní zřízení Protektorát Čechy a Morava (1939-1945) okupované nacistickým Německem, vývoj soukromého podnikání prudce klesl. Hospodářství přešlo z mírové ekonomiky na ekonomiku válečnou. V podnicích byla již v březnu 1939 zavedena nucená správa. V průběhu roku 1939 již nacisté plně kontrolovali výrobu nejdůležitějších zbrojních podniků (Škodovka, Zbrojovka Brno, Poldovka, Vítkovické železárny). Říšskoněmecká kapitálová účast v českých podnicích a bankách činila koncem roku 1940 již 81 %, během okupace se zvětšila více než desetkrát a německý kapitál tak postupně ovládal české podniky a podnikání.¹⁴

V období protektorátu byla veškerá průmyslová výroba orientována zejména na produkci válečného materiálu pro německou fašistickou armádu. V zájmu německých velkopodnikatelů byly do českých zemí rozšířeny předpisy o zřizování nucených kartelů, čímž došlo k nucenému připojování protektorátních firem k říšskoněmeckým kartelům. Byly rovněž ustanoveny ústřední svazy průmyslu, obchodu, řemesel a dopravy, které de facto určovaly objem produkce, sortimentu, rozdělování surovin a prostředků a postupně tak docházelo k celkové likvidaci hospodářské autonomie.¹⁵

2.3 Podnikání v období po 2. světové válce

Období těsně po skončení 2. světové války (1945) znamenalo pro soukromé podnikání na krátkou dobu obnovení prvorepublikových politických a ekonomických tradic a zvyklostí, včetně tržního systému, ale vnější poválečná geografická a politická situace neumožnila jejich další přirozený rozvoj. Po skončení 2. světové války až do roku 1948 zde panovalo období, kdy v důsledku poválečných politických a

¹³ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 36.

¹⁴ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 15-16.

¹⁵ KADLECOVÁ, M., et al. *Dějiny českého soukromého práva*. Plzeň, 2007, s. 211-212.

hospodářských změn docházelo k nárůstu státních zásahů, regulací a redukcí soukromého podnikání.¹⁶

Revoluční opatření v hospodářské oblasti provedená zanedlouho po válce, která se týkala zejména znárodnění průmyslu a pozemkové reformy, nastartovala procesy směřující k vybudování národohospodářské soustavy označované jako hospodářská demokracie. Hospodářská soustava zřetelně směřovala k budování sociálního státu. Ekonomický model nebyl předem promyšlený a propracovaný, ale formoval se postupně. Jeho základem byla existence třísektorové ekonomiky (znárodněná, soukromokapitalistická a družstevní), v níž měl vedoucí úlohu znárodněný průmysl. Hospodářská demokracie počítala se silnými zásahy státu do hospodářské oblasti a pro řízení ekonomiky chtěla postupně využívat nástrojů plánovaného hospodářství.¹⁷

Cestu plánovaného hospodářství Československo započalo realizací dvouletého plánu obnovy, který byl přijat 25. 10. 1946 a oficiálně ukončen 28. 10. 1948, kdy došlo k vyhlášení pětiletky. Přestože řada tehdejších renomovaných ekonomů celostátní plánování nedoporučovala, dvouletý plán nakonec prosadili komunisté, jimž ostatní politické strany podlehly. Soukromého sektoru a živností se dvouletý plán dotkl jen okrajově, ale politici i tisk vynakládali velké úsilí na to, aby živnostníky přesvědčili o nezbytnosti a výhodnosti plánování. Cílená propaganda zdůrazňující důležitost soukromého podnikání a podporu drobných podnikatelů se však ve skutečnosti míjela účinkem. Živnostníci zřetelně vnímali neplnění slibů daných vládou, přičemž přetrvávaly omezení z let okupace, problémy s povolováním nových živností, omezování nových pracovních míst, zvýhodňování průmyslu a národních podniků a malé investice do řemeslné výroby.¹⁸

V únoru 1948 se Československo dostalo do sféry vlivu Sovětského svazu, k moci se dostala Komunistická strana Československa a následovalo čtyřicetileté období přerušení dalšího přirozeného vývoje tržní ekonomiky. Komunisté ideologicky interpretovali živnostnictvo jako nepřátelskou vykořisťovatelkou třídu a vnímali diskuze kolem modelu živnostenské samosprávy nepříznivě. Postupně se vytvořila nová koncepce živnostenské politiky, která se vyznačovala kombinací likvidačních tendencí

¹⁶ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 36-37.

¹⁷ MAREK, P. *České živnostnictvo 1945-1960. Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno, 2006, s. 13-14.

¹⁸ MAREK, P. *České živnostnictvo 1945-1960. Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno, 2006, s. 15-16.

se zneužitím živnostenské samosprávy ke komunistickým cílům. Komunisté odebrali živnostenským organizacím jejich kompetence, přenesli je na státní správu (Národní výbory) a v konečném důsledku tyto organizace směřovaly proti zájmům a existenci soukromého sektoru a živnostníků.¹⁹

Ústava 9. května (zákon č. 150/1948 Sb.) v čl. XII deklarovala ochranu soukromého podnikání a nedotknutelnost osobního majetku. Podle § 158 odst. 1 ústava zaručovala soukromé vlastnictví drobných a středních podniků do 50 zaměstnanců. Přes tato právní ustanovení však politická realita nabývání a ochranu soukromého vlastnictví popírala.²⁰

V období centrálně plánované a řízené ekonomiky (1948-1965) bylo počáteční tempo likvidace samostatných podnikatelů tak prudké, že již počátkem padesátých let byly zlikvidovány poslední zbytky soukromého hospodaření a panovala zde téměř absolutní neexistence soukromého podnikatelského sektoru. Průmysl byl znárodněn a zemědělství se postupně po sovětském vzoru kolektivizovalo. Pod politickým nedemokratickým tlakem, vyhrožováním a perzekucí bylo zhruba 80 % drobných podnikatelů a řemeslníků převedeno do socialistických státních podniků a soukromě hospodařící zemědělci byli přeřazeni do JZD. Samotná podnikavost byla u lidí programově potlačována, což se v konečném důsledku projevilo ve ztrátě jejich iniciativy, která byla v naší zemi historicky vázána na soukromé vlastnictví. V roce 1965 došlo k definitivnímu zrušení živnostenského řádu zákonem č. 65/1965 Sb., zákoník práce. Až do roku 1989 právní úprava živnostenského podnikání chyběla.²¹

Problémem pro hospodářství nebyly odbytové otázky, ale dodržení stanoveného plánu, který však nebyl stanoven na základě průzkumu trhu. Strukturální účinky plánované ekonomiky vedly postupně k tomu, že se podíl samostatně výdělečných osob (včetně zemědělství) v roce 1961 snížil na 4 % všech zaměstnaných občanů státu a v roce 1980 na 0,4 %.²²

V šedesátých letech došlo k určitému zmírnění centrálně plánovaného hospodářství. Jednalo se o jistý ústupek vlády KSČ vůči soukromým činnostem

¹⁹ MAREK, P. *České živnostnictvo 1945-1960. Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno, 2006, s. 96-97.

²⁰ BRUTHANSOVÁ, D. Analýza činnosti osob samostatně výdělečně činných z hlediska právních norem. In PRŮŠA, L., et al. *Sociálně ekonomické postavení osob samostatně výdělečně činných ve společnosti : sborník analýz sociálně ekonomického postavení osob samostatně výdělečně činných v české společnosti a v zemích Evropské unie*. Praha, 2006, s. 30.

²¹ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 37-38.

²² RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 16.

prostřednictvím zásad vydaných ve Sbírce zákonů pod č. 20/1965 Sb., jako zásady pro poskytování některých služeb a oprav občany na základě povolení národního výboru schválené usnesením vlády ze dne 3. 3. 1965. Povolení se udělovalo k poskytování drobných řemeslných prací a oprav, k opravám domovního majetku, k poskytování osobních služeb a k drobné doplňkové výrobě z místních zdrojů surovin pro místní potřebu. Povolení bylo možné vydat jen v místech určených okresním národním výborem, kde poskytování těchto služeb nemohla zajistit socialistická organizace.²³

Další právní normou, která umožňovala poskytovat služby, bylo nařízení vlády ČSR č. 154/1982 Sb., o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru, s účinností od 1. 1. 1983. Povolení bylo udělováno, obdobně jako v předchozí právní normě, k řemeslnickým pracím včetně údržby domovního majetku a bytů a k osobním službám, úklidovým službám, službám nosičů, kopáčským pracím a k provozování přívozu.²⁴

Dočasné ubytování v soukromí bylo možné poskytovat za podmínek stanovených nařízením vlády ČSR č. 63/1984 Sb., o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru. Toto nařízení nabylo účinnosti dne 1. 8. 1984 a stanovovalo, že občan může opakovaně přenechávat nemovitost např. rodinný domek, rekreační chatu, pozemek nebo její část jinému k dočasnému užívání za náhradu za účelem ubytování v rámci cestovního ruchu, a to jen se souhlasem místního národního výboru, v jehož obvodě se nemovitost nachází. Dočasné ubytování v soukromí mohl občan poskytovat jen prostřednictvím organizace oprávněné provozovat služby cestovních kanceláří, s kterou uzavřel smlouvu.²⁵

Dnem 1. 2. 1988 nabylo účinnosti nařízení vlády ČSR č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru. Na rozdíl od předchozích povolení nebyla platnost povolení dle tohoto nařízení omezena územním obvodem národního výboru, který povolení vydal. I v tomto případě mohl občan za účelem uspokojování hmotných potřeb ostatních občanů poskytovat věcná plnění a výkony včetně prodeje zboží a přípravy pokrmů a nápojů.²⁶

²³ MALÝ, K. *Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989*. Praha, 2004, s. 428-452.

²⁴ Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 154/1982 o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1982, částka 33, Praha : SEVT, 1982. s. 726.

²⁵ Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 63/1984 o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1984, částka 13, Praha : SEVT, 1984. s. 326.

²⁶ Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 1/1988 o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1988, částka 1, Praha : SEVT, 1988. s. 2-3.

Přes veškerá tato nařízení osmdesátých let nedošlo k žádnému efektivnějšímu rozvoji soukromého podnikání, naopak samotné podnikatelské myšlení bylo potlačováno. Reálné možnosti živnostensky podnikat přišly až v následujícím období po roce 1989, kdy se podařilo vybudovat tržní ekonomický systém a vytvořit fungující demokratické politické instituce.

2.4 Vývoj podnikání v období po roce 1989

Zásadní změny v soukromém podnikání nastaly teprve po pádu komunistické vlády v listopadu 1989, kdy došlo k radikálním politickým změnám a ekonomické transformaci. Úvodní změny politické a následně ekonomické proběhly poměrně rychle a bezkonfliktně. Do ekonomické transformace vstoupilo Československo jako středně vyspělá průmyslová země. Ve srovnání s ostatními transformujícími se zeměmi střední Evropy dosahovalo vyšší ekonomické úrovně, nižší zahraniční zadluženosti, vyšší vzdělanosti obyvatelstva, nízké inflace a vysokých domácích úspor.²⁷

Rok 1990, zejména po prvních demokratických volbách, ze kterých vzešla vláda Petra Pitharta (koalice OF/OH + ODS + KDS), odstartoval samotný československý transformační proces liberálně ekonomického typu, který znamenal znovunastolení tržních ekonomických podmínek v zemi. Byl založen na následujících principech:²⁸

- rychlá a masivní privatizace - změna základních vlastnických vztahů,
- cenová liberalizace,
- liberalizace vnějších ekonomických vztahů - vytvoření devizového trhu a možnost volného přístupu k cizím měnám, odstranění legislativních překážek volného zahraničního obchodu a zavedení směnitelnosti měny,
- obnovení a udržení makroekonomické rovnováhy - realizace rovnovážné makroekonomické stabilizační politiky.

V průběhu let 1990 a 1991 byly vytvořeny nové instituce, nový daňový systém a přijaty základní, doposud chybějící legislativní normy tržního systému, jako zákony o soukromém podnikání občanů, obchodních společnostech, státním podniku. Byly rovněž zaručeny základní občanské svobody. Tímto vším byly vytvořeny základní politické, ekonomické a legislativní podmínky pro znovuoobnovení podnikání a bylo

²⁷ TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 34.

²⁸ TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 34-35.

opět umožněno svobodné podnikání na našem území. Současně byly již v tomto období vytvářeny institucionální předpoklady pro podporu podnikání - podporou malého a středního podnikání se začaly zabývat některé tehdejší resorty a byly položeny základy pro vznik a fungování některých důležitých agentur (např. pozdější CzechInvest a CzechTrade) i specializovaných bank.²⁹

Prodej malých státních podniků byl zahájen v roce 1991 a ve veřejných dražbách se prodalo téměř 22 000 podniků. Postupně narůstala silná podpora privatizačního procesu, jejímž cílem bylo změnit vlastnické vztahy. Prodej většiny státního majetku byl uskutečněn prostřednictvím kupónové privatizace ve dvou vlnách. První proběhla v letech 1992-1993 a druhá v letech 1994-1995. V devadesátých letech docházelo k příznivým podmínkám pro podnikatele. Podniky do 25 zaměstnanců byly daňově zvýhodňovány a měly možnost část svého zisku investovat v období dalších tří let. K příznivému vývoji vedl také přístup bank k podnikatelům, kdy banky při poskytování úvěrů podnikatelům nevyžadovaly vysoké jistiny. Počet podnikatelů v tomto období začal narůstat neuvěřitelným tempem - k 31. 12. 1990 zde bylo 488 000 podnikatelů, k 31. 12. 1991 bylo již 1,2 miliónu podnikatelů.³⁰ Pro srovnání v roce 2012 bylo celkem 2,3 miliónu podnikatelů.

Druhá polovina roku 1992 (po parlamentních volbách, kdy zvítězila koalice ODS a KDS pod vedením Václava Klause, která poté sestavila vládu společně s KDU-ČSL a ODA) je spojena s řešením tehdejší politické události rozdělení federace, přičemž ekonomické problémy na určitou dobu ustoupily politickým prioritám a k 1. 1. 1993 tak vznikla samostatná Česká republika. Následující dva roky samostatného státu byly v podstatě ekonomicky úspěšné. Důležité pro rozvoj podnikání a vstup kapitálu do země byl nový devizový zákon, který zavedl plnou (i vnější) směnitelnost české měny, což umožnilo volný pohyb kapitálu. Úspěchem ekonomické transformace v ČR byl i její vstup do OECD v roce 1995. V letech 1996-1997 byla většina zásadních transformačních kroků realizována, ale začaly se projevovat některé problémy transformace spojené zejména s vnějšími vlivy a deficitem obchodní bilance.³¹

V letech 1997-1998 došlo k určitému vystřízlivění z dosavadního poměrně hladkého průběhu transformace. Ekonomické výsledky naznačovaly výraznou ztrátu dynamiky a stále výrazněji se propadala obchodní bilance. Postupně se začal

²⁹ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 33-34.

³⁰ KONEČNÁ, M. *Drobné podnikání*. Praha, 1993. s. 44-47.

³¹ TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 36-37.

zviditelňovat jeden z velkých problémů tržního hospodářství, a to rostoucí míra nezaměstnanosti.³²

Vláda Václava Klause na situaci reagovala přijetím dvou tzv. balíčků „Korekce hospodářské politiky a další transformační opatření“ a „Stabilizační a ozdravný program“. V obou případech se jednalo o fiskální zásahy, a to jak na straně příjmů, tak výdajů státního rozpočtu. Od roku 1998 nastalo poměrně dlouhé, v podstatě osmileté období (nejsilnější strana ČSSD), ve kterém státní zásahy do ekonomiky byly zřetelnější a intenzivnější, což mělo v konečném důsledku dopady i na soukromé podnikání. Prioritou hospodářské politiky se staly snahy o vstup do Evropské unie.³³

V letech 1999-2000 došlo k určitému znovuoživení hospodářského růstu. Některá prorůstová opatření vlády pozitivnímu makroekonomickému vývoji sice pomáhaly, ale bylo to postupně stále více na úkor rostoucích deficitů státního rozpočtu. V roce 1999 zde vrcholil proces privatizace dosud polostátních, velkých komerčních bank. V témže roce ČR vstoupila do NATO, což pro nás z ekonomického hlediska představovalo určitou výhodu jako důvěryhodnějšího ekonomického partnera pro další vyspělé země.³⁴

Devadesátá léta 20. století rovněž přinesly do podnikání v České republice nový fenomén v podobě internetu nových informačních technologií umožňující zcela nový přístup k podnikání, k ekonomice, založený na nové komunikaci. Nová ekonomika je chápána jako vrchol nové informační společnosti, jako ekonomika, která bude širokým prostředím s globálně elektronickým obchodem.³⁵

Pozitivní hospodářský vývoj pokračoval i v letech 2001 a 2002. Prohluboval se proces přibližování země vstupu do EU. Současně však stále více začal narůstat deficit veřejných financí, na což poukazovaly i hodnotící zprávy Evropské komise. Nadále sílila programová zainteresovanost a tím i další zatížení státního rozpočtu, na tvorbě a realizaci programů podpory průmyslu a podnikání. V první řadě se jednalo o cílenou podporu malého a středního podnikání, byly vytvořeny programové a institucionální předpoklady podpory exportu. Naplno se úspěšně rozvíjela politika podpory investování, která přinesla značné kapitálové zdroje pro rozvoj ekonomiky a přivedla do

³² BUCHTOVÁ, B., et al. *Nezaměstnanost: psychologický, sociální a ekonomický problém*. Praha, 2002, s. 64-65.

³³ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 42-43.

³⁴ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 44.

³⁵ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 16.

země renomované investory. Souhrnné ekonomické výsledky tohoto období vykazovaly poměrně příznivý růst HDP, průmyslu a postupně i růst exportu.³⁶

Relativní zlepšování hospodářské pozice České republiky mělo své objektivní limity. Z hlediska makroekonomiky se negativně projevovала snižující se absorpční schopnost ekonomik členských zemí Evropské unie a růst cen surovin na světových trzích. Exportu rovněž nepomohl růst kurzu české měny. Společnost se potýkala s neustále rostoucí mírou nezaměstnanosti, ze které se stal makroekonomický i mikroekonomický problém. Největším a stále se prohlubujícím problémem zůstávala situace ve fiskální oblasti, i přes určitou rozpočtovou zdrženlivost byla situace v tomto období řešena nedůsledně.³⁷

V souvislosti s přípravami na začlenění České republiky do EU byly nutné zejména legislativní a další institucionální kroky. Implementace evropského práva je pro vstup do EU nezbytná, následovala zde však téměř nadprodukce zákonů a dalších legislativních norem. Legislativa se postupně stávala nepřehlednou i pro samotné odborníky a mimořádně začala zatěžovat i podnikatelské prostředí. Vláda přijala rovněž legislativu zjednodušující registrační postupy a snižující počet registračních úkonů pro živnostníky, což však v konečné každodenní praxi není dodržováno důsledně a s patřičnou razancí.^{38,39}

Ekonomický program vlády se zaměřoval na podporu růstových tendencí. Vláda si kladla za cíl zlepšit podporu malých a středních podniků, výzkumu a vývoje a také investiční prostředí. Postupně vznikl ucelený vládní komplex podpory investování. Byl stále zdokonalován systém investičních pobídek, podporován vznik a výstavba průmyslových zón jako předpoklad pro vstup zahraničních investorů.⁴⁰

Pro české podnikatelské subjekty nastalo před vstupem do Evropské unie složité přizpůsobování se Evropské unii. To pro mnoho firem znamenalo prověrku výsledků transformace a restrukturalizace. V některých podnicích byl již dostatečně rozvinut inovační potenciál a vytvořeny nové podnikatelské plány a záměry, větší část podniků se ale jen těžko vyrovnávala s novými směry v managementu a marketingu. Zjednodušenou situaci měly podniky s velkou účastí zahraničního kapitálu, které již

³⁶ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 45.

³⁷ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 43.

³⁸ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 40.

³⁹ VOJÍK, V. *Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU*. Praha, 2009, s. 38.

⁴⁰ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 43.

byly delší dobu napojeny na mateřské firmy, úspěšně své výrobky vyvážely a staly se tak již plnohodnotnou součástí evropské a globální ekonomiky. Podle průzkumů, které probíhaly před vstupem do Evropské unie, nevěnovalo pozornost přizpůsobování se novým podmínkám zhruba tři čtvrtiny ekonomických subjektů.⁴¹

Samotná transformace v naší zemi ve své podstatě zcela jistě naplnila svůj cíl, protože došlo k vytvoření fungujícího mechanismu tržní ekonomiky namísto organizačně plánovaného mechanismu centrálně plánované ekonomiky a zároveň k vytvoření fungujících demokratických politických institucí. Přes veškeré problémy se podařilo dosáhnout rozhodujícího cíle a Česká republika v květnu 2004 vstoupila do Evropské unie.⁴²

2.5 Podnikání po vstupu ČR do EU

Rozhodujícím historickým mezníkem politického, společenského a zejména ekonomického směřování České republiky po roce 1989 bylo přijetí země za člena Evropské unie v roce 2004. Po vstupu do EU se ekonomický růst měřený tempem růstu HDP pohyboval okolo 6 % (i mírně nad). Vlivem vstupu do EU se dařilo výrazněji než doposud uplatňovat české zboží na náročných, zejména západoevropských trzích a celkově se zvýšila platební bilance. Tahounem ekonomiky se staly nové, moderní ekonomické subjekty vybudované s pomocí podílu zahraničních firem.⁴³

Na českém trhu se v daleko větší míře objevily výrobky z ostatních zemí EU, které měly snahy vytlačit tuzemské podnikatele z jejich dosavadního, jimi monopolizovaného trhu. České firmy proto musely hledat pro své výrobky volné místo na evropském trhu. Vstupem ČR do EU vznikla pro české podnikatelské subjekty rovněž velká příležitost v podobě podnikatelské činnosti v rámci celé Evropské unie.⁴⁴

Efektivní se ukázala i poměrně úspěšná politika podpory investování a zahraničních investorů. Vytvořila se tak nejen nová pracovní místa, ale zahraniční investoři dávali impulz pro rozvoj české subdodavatelské základny. Zároveň klesala míra nezaměstnanosti a výrazně rostla životní úroveň obyvatelstva, což se projevovalo nejen růstem mezd, ale i tím, že spotřeba domácností táhla i celkový ekonomický růst.

⁴¹ KYSLINGEROVÁ, E., et al. *Chování podniku v globalizujícím se prostředí*. Praha, 2005, s. 33.

⁴² TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 43.

⁴³ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 45.

⁴⁴ MALACH, A., et al. *Jak podnikat po vstupu do EU*. Praha, 2005, s. 37.

Odvrácenou stranou úspěchu podpory investování spojené s masivním vstupem zahraničních investorů do země byla skutečnost, že stát de facto podpořil vznik tzv. montoven, u kterých bylo riziko poměrně snadné demontáže a přesunu výroby do zemí s nižšími, zejména mzdovými náklady. Dalším negativem podpory investování byla její určitá forma exkluzivity, což kritizovali v první řadě drobnější podnikatelé.⁴⁵

Kromě neustálého zadlužování státu vysoké mandatorní výdaje rovněž svým způsobem omezovaly možnost využití rozpočtových prostředků na některé rozvojové programy. Na druhé straně se po vstupu do EU naplno otevřela možnost financování řady důležitých potřeb, zejména regionálního a infrastrukturního charakteru, ze strukturálních fondů EU.⁴⁶

Mezi nejvýznamnější ekonomická pozitiva z hlediska vstupu a členství naší země v Evropské unii patří zejména:⁴⁷

- Česká republika se stala součástí nejvýznamnějšího politicko-ekonomického seskupení nejen v Evropě, ale i na světě,
- významně se rozšířily odbytové možnosti českého hospodářství - zejména průmyslu (to se projevilo již v roce 2005, kdy se po dlouhé době podařilo dosáhnout výrazného přebytku obchodní bilance),
- stát může čerpat finanční prostředky z evropských strukturálních fondů.

V roce 2006 se v rámci působení nové koaliční vlády v čele s občanskými demokraty (vláda Mirka Topolánka) zřetelně projevoval odklon od programových státních zásahů, snaha po omezení mandatorních výdajů, snaha o snížení administrativní zátěže podnikání, snaha po vytvoření nepřímých podmínek pro podporu podnikání, snaha o snížení daňové zátěže.⁴⁸ Ve stejném duchu na tuto vládu v roce 2010 navázala i současná vláda Petra Nečase.

V souvislosti s členstvím v EU se Česká republika ocitla ve dvou dynamicky se rozvíjejících a neukončených procesech. Jedním je vlastní ekonomická transformace, jejímž dílčím cílem je přiblížení se kvalitě života a ekonomické úrovni vyspělých členských států EU. Zároveň však, jako člen EU, vstupuje do flexibilních procesů EU a jako její součást čelí a bude čelit globálním procesům ekonomické soutěže s Asií, USA

⁴⁵ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 46.

⁴⁶ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 46.

⁴⁷ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. Praha, 2006, s. 44.

⁴⁸ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 47.

a dalšími světovými hospodářskými centry. Stále více tak jde o to, aby podmínky podnikání ze strany státu byly k podnikatelské sféře co nejvstřícnější, aby se minimalizovaly možné překážky.⁴⁹

2.6 Současný vývoj podnikání v ČR

Po radikální transformaci z centrálně plánovaného socialistického hospodářství na tržní hospodářství v roce 1989 narůstal počet podnikatelů neuvěřitelným tempem. Současný vývoj počtu aktivních podnikatelských subjektů v ČR se však ubírá stále více opačným směrem, což úzce souvisí se samotnou kvalitou podnikatelského prostředí.

Kvalita podnikatelského prostředí se za poslední tři roky nezlepšila, v řadě parametrů se dokonce zhoršila. Mezi nejvýznamnější faktory, které v poslední době stále více zatěžují podnikání v ČR, patří korupce, byrokracie a špatná platební morálka, nestabilita vládní politiky a míra zdanění. Jak vyplývá z tabulky č. 1: *Faktory ovlivňující kvalitu podnikatelského prostředí v roce 2012*, která je sestavena na základě dotazníkového šetření 200 respondentů Svazu průmyslu a dopravy ČR (1600 členských firem). Podnikatelé poukazují v průzkumu na špatnou úroveň legislativy a vymahatelnost práva. Vedle toho se firmy potýkají s vyššími náklady a tlačí na ně stoupající ceny energií. V naší zemi přetrvává a prohlubuje se nedostatek kvalifikované pracovní síly a zostřuje se konkurence. Velkým problémem je neustálé zhoršování korupčního chování a nedostatečné potírání byrokracie.⁵⁰

Tabulka č. 1: Faktory ovlivňující kvalitu podnikatelského prostředí v roce 2012⁵¹

Kvalita podnikatelského prostředí (stupnice 1-5, 5 = nejvyšší)	
Úroveň legislativy (1.)	3,2
Vymahatelnost práva (2.)	3,2
Byrokracie (3.)	3,0
Udržitelnost veřejných financí	2,9
Pracovní zákonodárství	2,9
Dopravní infrastruktura	2,9
Korupce	2,8
Podpora exportu	2,5
Strukturální fondy	2,4
Podpora vědy a výzkumu	2,2

⁴⁹ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 48.

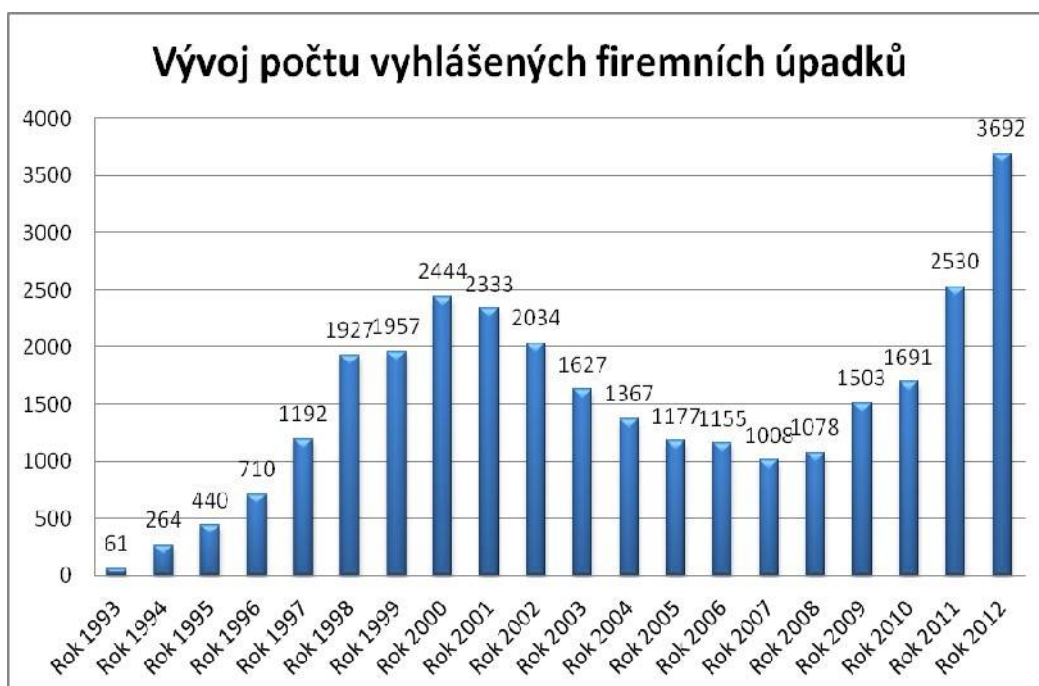
⁵⁰ *Výsledky šetření* [online]. Praha : Svaz průmyslu a dopravy, 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.spcr.cz/files/cz/ankety/vysledky_setreni2Q2012.pdf>.

⁵¹ *Výsledky šetření* [online]. Praha : Svaz průmyslu a dopravy, 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.spcr.cz/files/cz/ankety/vysledky_setreni2Q2012.pdf>.

Podnikání se v České republice navzdory vládním prohlášením o podpoře konkurenceschopnosti malých a středních podniků nedaří. V roce 2012 zkrachovalo v České republice nejvíce firem, přičemž nejvíce krachují drobní podnikatelé. Jak vyplývá z grafu č. 1: *Bankrotů právnických osob a podnikajících fyzických osob*, v roce 2012 zbankrotovalo celkem 3 692 společností a podnikatelů. V pouhém meziročním srovnání s rokem 2011 to představuje 46 % nárůst.⁵²

Mezi nejčastější důvody expanze firemních bankrotů patří vedle současné ekonomické situace a vládních škrťů také dlouhodobé snížení odbytu, velké zatížení fixními platbami a zhoršený přístup k úvěrům. Dalším důvodem je rovněž druhotná platební neschopnost, do které se dostávají dlužníci, kteří nejsou schopni hradit své závazky z důvodu neuhrazených pohledávek od odběratelů. Druhotná platební neschopnost se postupně přenáší na další subjekty a tím se ohrožuje podnikatelské prostředí jako celek.

Graf č. 1: Bankrotů právnických osob a podnikajících fyzických osob⁵³

⁵² *Podnikání se nedaří, malé firmy krachují* [online]. Praha : CRIF - Czech Credit Bureau, 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Podnikání-se-nedaří,-malé-firmy-krachují.aspx>>.

⁵³ *Podnikání se nedaří, malé firmy krachují* [online]. Praha : CRIF - Czech Credit Bureau, 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Podnikání-se-nedaří,-malé-firmy-krachují.aspx>>.

Podle statistik společnosti CRIF - Czech Credit Bureau, která vede oficiální registr všech dlužníků, v roce 2012 nejčastěji bankrotovaly obchodní společnosti, firmy v pohostinství a službách, což představovalo 60 % všech bankrotů. V průměru měsíčně spadne do insolvence přes 200 firem a živnostníků. Častou příčinou jsou lidé, kteří přicházejí o zaměstnání a snaží se coby podnikatelé postavit na vlastní nohy většinou na základě vysokých půjček, které nejsou schopni splácet a dostávají se tak do insolvence.⁵⁴

Světová banka ve své ročence Easy of Doing Business (Index snadnosti podnikání) zkoumá podmínky pro podnikání celkem 185 zemí. Podle deseti kritérií hodnotí podmínky, které jednotlivé státy zajišťují pro malé a střední podnikání. Hodnocení ekonomiky příslušného státu je založeno na aritmetickém průměru dosaženého pořadí mezi státy v rámci jednotlivých sledovaných témat. Konkrétně se jedná o zahájení podnikání, stavební povolení, snadnost připojení do elektrické sítě, zápis vlastnického práva, získání úvěrů, ochrana investorů, placení daní, obchodování přes hranice, vymáhání plnění ze smluv a řešení úpadku.⁵⁵

Podle tohoto žebříčku Světové banky se Česká republika v roce 2012 umístila na 65. místě z celkových 185 sledovaných ekonomik, čímž si pohoršila oproti roku 2011 o jedno místo. V rámci deseti sledovaných kritérií dopadla nejhůře v následujících tématech: zahájení podnikání, snadnost připojení do elektrické sítě, placení daní a vymáhání plnění ze smluv.⁵⁶

2.6.1 Ekonomické prostředí v ČR

O kvalitě podnikatelského prostředí vypovídá mimo jiné vývoj počtu ekonomických subjektů. Jak vyplývá z tabulky č. 2: *Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů v ČR*, počet podnikatelů ve sledovaném období 2007-2012 plynule narůstal, až v roce 2012 dosáhl celkové úrovně 2,7 milionu. Počet subjektů, u kterých byla zjištěna aktivita, je zhruba poloviční než počet registrovaných subjektů. Soukromí podnikatelé podnikající podle živnostenského zákona zaujímají stabilně zhruba 70 %.

⁵⁴ *Podnikání se nedaří, malé firmy krachují* [online]. Praha : CRIF - Czech Credit Bureau, 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Podnikani-se-nedari,-male-firmy-krachuji.aspx>>.

⁵⁵ *The World Bank - Easy of Doing Business in Czech Republic* [online]. 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/czech-republic/>>.

⁵⁶ *The World Bank - Easy of Doing Business in Czech Republic* [online]. 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/czech-republic/>>.

Tabulka č. 2: Vývoj počtu registrovaných ekonomických subjektů v ČR⁵⁷

Vývoj počtu ekonomických subjektů v ČR 2007-2012						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ekonomické subjekty celkem	2 481 863	2 552 149	2 570 611	2 637 551	2 703 444	2 727 654
Statistické podniky *	1 224 863	1 345 589	1 346 185	1 399 983	1 461 201	1 513 556
Fyzické osoby	1 928 511	1 957 502	1 936 301	1 969 590	2 007 483	2 005 727
Právnícké osoby	553 352	594 647	634 310	667 961	695 961	721 927
FO podnikající podle ŽZ	1 719 543	1 747 020	1 806 370	1 842 965	1 877 035	1 868 242
Zemědělství podnikatelé	97 865	97 996	32 863	34 033	35 119	35 629
FO podnikající podle jiných zák. než ŽZ a zák. o zemědělství	111 103	112 486	97 068	92 592	95 329	101 856
Obchodní společnosti	290 218	311 309	329 100	347 753	365 293	382 478
Družstva	14 887	15 338	15 636	15 690	15 536	15 362

* statistické podniky - subjekty, u nichž byla zjištěna aktivita

Pro porovnání je v tabulce č. 3: *Vývoj živnostenského podnikání v období 2007-2012* uveden vývoj počtu podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona podle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu. Od roku 2007 až do roku 2012 se pravidelně zvyšoval počet podnikatelů přibližně o 60 tisíc ročně. V roce 2012 došlo k výraznému zpomalení růstu, kdy byl nárůst jen zhruba 25 tisíc podnikatelů. Na konci roku 2011 bylo evidováno na Ministerstvu průmyslu a obchodu 2 293 241 podnikatelů, na konci roku 2012 jich pak bylo 2 318 690.

Oproti předchozím rokům se navíc na nárůstu počtu podnikatelů podílely především právnícké osoby, jejich počet se zvýšil o 18,5 tisíce na 361 472 osob. Fyzické osoby, kterých v minulých letech přibývalo přibližně 40 tisíc ročně, rozšířily své řady jen o necelých 7 tisíc lidí na celkových 1 957 218 osob.

Rovněž počet podnikatelů cizinců se v roce 2012 snížil. Jejich počet narůstal stabilně od roku 2007. V roce 2012 ale přišel pokles, kdy 31. prosince 2012 v ČR působilo 91 040 podnikatelů cizinců.

⁵⁷ *Veřejná databáze* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=ORG9020UC&&kapitola_id=6#pozn1>.

Tabulka č. 3: Vývoj živnostenského podnikání v období 2007-2012⁵⁸

Vývoj živnostenského podnikání 2007-2012						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem platných ŽO	3 961 070	2 815 400	2 898 826	3 009 443	3 146 013	3 225 372
- pro živnosti koncesované	122 593	112 162	112 213	115 742	119 234	119 989
- pro živnosti vázané	307 777	221 441	224 478	236 158	274 584	296 256
- pro živnosti řemeslné	714 574	796 552	829 476	858 011	885 019	900 714
- pro živnosti volné	2 816 126	1 685 245	1 732 659	1 799 532	1 867 176	1 908 413
ŽO pro fyzické osoby	2 902 788	2 315 748	2 382 609	2 461 620	2 565 890	2 615 915
ŽO pro právnické osoby	1 058 282	499 652	516 217	547 823	580 123	609 457
ŽO pro cizince	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377
PODNIKATELÉ CELKEM	2 054 325	2 112 424	2 173 615	2 233 474	2 293 241	2 318 690
- fyzické osoby	1 787 057	1 826 928	1 868 756	1 908 925	1 950 323	1 957 218
- právnické osoby	267 268	285 496	304 859	324 549	342 918	361 472
- cizinci	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040

ŽO - živnostenské oprávnění

Malé a střední podniky představují zhruba 99 % všech ekonomických subjektů, ale podstatně nižší měrou se podílejí na tvorbě HDP (zhruba 54 % na HDP), zahraničním obchodě, investičních aktivitách a přidané hodnotě. Jejich početní síla převažuje nad silou ekonomickou. Zaujímají však významné postavení v oblasti zaměstnanosti a flexibility přizpůsobování se změnám podmínek na trhu. Z tohoto důvodu jsou středem zájmu podpory podnikání a některé programy a formy podpory jsou určeny výhradně jim.⁵⁹

Na podnikání a kvalitu podnikatelského prostředí má vliv i vývoj základních makroekonomických ukazatelů. Jak znázorňuje tabulka č. 4: *Hlavní makroekonomické ukazatele České republiky*, promítají se zde důsledky hospodářských recesí, které navazovaly na hospodářské propady ve světě - hospodářská krize, která vypukla v roce 2008 v USA. Od roku 2008 začalo docházet k meziročním propadům míry růstu HDP, s nimiž se pojily i vzestupné tendence v míře nezaměstnanosti. V neposlední řadě je negativem stále rostoucí vládní a státní dluh.⁶⁰

⁵⁸ *Registr živnostenského podnikání*. [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>.

⁵⁹ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 172.

⁶⁰ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 174.

Tabulka č. 4: Hlavní makroekonomické ukazatele České republiky⁶¹

Hlavní makroekonomické ukazatele ČR 2007-2012						
%	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra inflace	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9	3,3
Míra nezaměstnanosti	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	-
Reálný meziroční růst HDP	5,7	3,1	- 4,5	2,5	1,9	-
Saldo státního rozpočtu/HDP	- 1,8	- 0,5	- 5,1	- 4,1	- 3,7	-
Vládní dluh/HDP	27,9	28,7	34,2	37,8	40,8	-
Státní dluh/HDP	24,4	26,0	31,3	35,4	39,0	-

Oblast daňového systému a míru zdanění v České republice hodnotí Světová banka prostřednictvím Easy of Doing Business velmi negativně. V roce 2010 se ČR umístila na 121. místě ze 183 hodnocených zemí, přičemž celkové daňové břemeno (včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění) dosahuje 47,2 % zisku. V roce 2011 a 2012 skončila ČR v rámci kritéria placení daní na 121. místě ze 185 zemí. Rovněž 12 typů daňových odvodů značně zatěžuje podnikatele.⁶²

Na druhou stranu stát od živnostníků na daních z příjmu nevybírá prakticky nic, díky čemuž by se v budoucnu tyto podnikatelé mohli stát velkou zátěží pro důchodový a zdravotní systém. Od ledna do konce září 2011 zaplatil zhruba milion lidí podávajících daňové přiznání daně necelých 300 milionů korun z příjmu, což vypovídá o průměrné dani 300 korun ročně na jednoho živnostníka. Příčinou tohoto problému jsou zejména zjevně vysoké výdajové paušály, které se využívají místo těch skutečných, příliš nízkých nákladů.⁶³

2.6.2 Politické prostředí v ČR

Česká republika je parlamentní demokracií, s dvoukomorovým parlamentem, kde hlavou státu je prezident a v čele vlády stojí premiér. Důvěryhodnost politiků v očích veřejnosti však dosahuje velmi nízké úrovně, stejně jako transparentnost vládních politik a nestrannost při rozhodování vládních úředníků.⁶⁴

⁶¹ *Makroekonomické údaje* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.

⁶² KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 180.

⁶³ VLKOVÁ, J. *Česko je ráj živnostníků* [online]. iDNES.cz, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/cesko-je-raj-zivnostniku-jejich-prumerna-dan-je-300-korun-rocne-ptb-/ekonomika.aspx?c=A111009_190004_ekonomika_jav>.

⁶⁴ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 182.

Podle celosvětového žebříčku CPI - Index vnímání korupce, vydávaný mezinárodní nevládní organizací Transparency International (TI), který hodnotí zhruba 180 zemí na stupnici 0 až 100 bodů (tato stupnice se používá od roku 2012), kde 100 označuje zemi téměř bez korupce ve veřejném sektoru a 0 znamená vysokou míru korupce, Česká republika v roce 2012 získala 49 bodů a umístila se na 54. místě. V roce 2011 se ČR umístila na 57. místě. Index jednoznačně potvrzuje, že korupce je v České republice zásadním problémem a negativně působí na podnikatelské prostředí, podkopává nezávislé fungování institucí, efektivitu veřejných investic, férové podnikatelské prostředí a důvěru veřejnosti v režim.

Transparency International - Česká republika (TIC) za hlavní priority dalšího období považuje zásadní zprůhlednění financování politických stran, přijetí pravidel pro postavení úředníků a depolitizaci veřejné správy, zajištění vyšší nezávislosti soudnictví a státního zastupitelství, specializaci státních zástupců a mnohem efektivnější kontrolu čerpání evropských fondů. Dalším důležitým tématem je efektivnější dohled nad hospodařením společností ovládaných státem a samosprávou.⁶⁵

Tabulka č. 5: Index vnímání korupce - ČR⁶⁶

Index vnímání korupce (CPI) - Česká republika				
	2009 (180 zemí)*	2010 (178 zemí)	2011 (183 zemí)	2012 (176 zemí)
Pořadí ČR v žebříčku	52. místo	53. místo	57. místo	54. místo

* počet hodnocených zemí

Relativně vysoká míra korupce v České republice zejména v jednání s úřady vede ke zvyšování nákladů firem, komplikuje podnikatelské prostředí a hrozí i případné oslabení hospodářské soutěže mezi podnikateli.⁶⁷

⁶⁵ *Hodnocení ČR v Indexu vnímání korupce (CPI) 2012* [online]. Praha : Transparency International - Česká republika, 2011 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/hodnoceni-ceske-republiky-indexu-vnimani-korupce-cpi-2012-od/>>.

⁶⁶ *Hodnocení ČR v Indexu vnímání korupce (CPI) 2012* [online]. Praha : Transparency International - Česká republika, 2011 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/hodnoceni-ceske-republiky-indexu-vnimani-korupce-cpi-2012-od/>>.

⁶⁷ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 183.

3 PRÁVNÍ VYMEZENÍ PODNIKÁNÍ

Právní úprava podnikání v České republice vychází z Listiny základních práv a svobod, kde je zakotveno právo každého občana podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.⁶⁸ Obecným základem je občanské právo, na němž je postaveno obchodní právo jako soubor právních norem speciálních, což platí i pro vztah mezi oběma stěžejními kodexy.

Konkrétní legislativní úprava podnikání je dána zejména obchodním zákoníkem a živnostenským zákonem a dále dalšími zákony, které upravují podmínky pro podnikání v činnostech vyloučených z působnosti živnostenského zákona. Tyto zvláštní předpisy upravují například podmínky provozování soukromé lékařské praxe, činnost auditorů, soudních exekutorů, veterinářů. Významná jsou rovněž i ustanovení občanského zákoníku, která upravují například majetkové vztahy fyzických a právnických osob nebo sdružení fyzických osob.

Podstatné pro podnikání jsou i právní předpisy upravující problematiku účetnictví, daní a ostatních odvodů, ochrany spotřebitele, bezpečnosti práce. Základní legislativní úpravu vstupu do podnikání vymezuje zejména již zmíněný obchodní zákoník a živnostenský zákon.⁶⁹

3.1 Obchodní zákoník

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je legislativní předpis upravující postavení podnikatelů v soukromoprávních vztazích, právní formy podnikání či obchodní závazkové vztahy. Tento rozsáhlý právní kodex je členěn do čtyř částí:⁷⁰

- část první - *Obecná ustanovení*,
- část druhá - *Obchodní společnosti a družstvo*,
- část třetí - *Obchodní závazkové vztahy*,

⁶⁸ Česko. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR č. 2 ze dne 16. prosince 1992. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 21. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁶⁹ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 22.

⁷⁰ Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

- část čtvrtá - *Ustanovení společná, přechodná a závěrečná.*

Obchodní zákoník definuje pojmy podnikání, podnikatel, podnik, obchodní majetek, obchodní firma, obchodní tajemství a jiné. V souladu s ustanovením § 2 odst. 1 obchodního zákoníku se podnikáním rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Dále upravuje označování obchodních listin, výši povinného základního kapitálu, druhy obchodních společností a podmínky pro jejich vznik a provoz. Ve vymezeném rozsahu se vztahuje i na právní vztahy jiných osob, než které mají postavení podnikatelů podle obchodního zákoníku. Jde především o ustanovení obchodního zákoníku, upravující hospodářskou soutěž, pokud se jí účastní i jiné osoby než podnikatelé.

Obchodním zákoníkem se řídí vždy i závazkové vztahy uvedené v § 261 odst. 3 obchodního zákoníku, i když jejich subjekty nejsou podnikatelé a vztahy vzniklé při zajištění plnění těchto vztahů. Kromě těchto případů, kdy se obchodní zákoník vztahuje i na osoby, které nejsou podnikateli, mohou se účastníci závazkového vztahu kdykoliv dohodnout, že jejich závazkový vztah, který by se jinak měl řídit občanským zákoníkem, se bude řídit zákoníkem obchodním. Opačná dohoda však není možná.

Další oblasti vztahů, které souvisejí s podnikáním a jsou regulovány obchodním zákoníkem, jsou vztahy týkající se obchodního rejstříku, účetnictví podnikatelů, obchodního jména a hospodářské soutěže.⁷¹ Obchodní zákoník však neupravuje podmínky, za nichž se fyzická nebo právnická osoba může stát podnikatelem. Tyto podmínky podnikání upravují veřejnoprávní předpisy, zejména pak zákon o živnostenském podnikání.

3.2 Živnostenský zákon

Živnostenské právo má na našem území téměř stopadesátiletou tradici. Jedná se o právní úpravu, kterou stát zajišťuje fyzickým i právnickým osobám rovné právo provozovat konkrétně vymezené činnosti při splnění předem definovaných podmínek. Toto právo je veřejnoprávní, jehož obsahem je možnost fyzických a právnických osob podnikat za podmínek a v rozsahu uvedeném v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Současně

⁷¹ Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

se živnostenským zákonem byl přijat i zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, který určil strukturu, působnost a povinnosti živnostenských úřadů.⁷²

Živnostenský zákon se zaměřuje na vztahy mezi státem a podnikatelskými subjekty provozujícími svou činnost na základě živnostenského oprávnění. Stanovuje základní rovnoprávné podmínky pro provozování živnosti jak samostatných živnostníků, tak také velkých podniků nebo zahraničních subjektů. Vymezuje pojem živnost jako soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.

Dále stanovuje všeobecné i zvláštní podmínky pro získání živnostenského oprávnění. Taxativně vyjmenovává činnosti, které jsou vyloučeny z režimu živnostenského zákona. Rozděluje živnosti na ohlašovací, které mohou být při splnění stanovených podmínek provozovány na základě ohlášení, a na živnosti koncesované, které jsou provozovány na základě udělení koncese. Upravuje podnikání cizinců, překážky pro provozování živnosti, činnost odpovědného zástupce, provozovny a jejich náležitosti, živnostenskou kontrolu a případné sankce za porušování zákona.⁷³

Od účinnosti živnostenského zákona, tj. od 1. ledna 1992, prošel tento zákon již více než 100 novelami. Rozsáhlejší a zásadní změnu přinesla novela živnostenského zákona z roku 1995 přijatá pod č. 286/1995 Sb., která přinesla značné liberální tendence. Byly liberalizovány podmínky odborné způsobilosti, zaveden způsob provozování živnosti průmyslovým způsobem, upravena problematika živnostenské kontroly, živnostenský rejstřík, stanovena skutková podstata správního deliktu neoprávněného podnikání fyzických osob a snížil se počet živností vázaných a koncesovaných, přičemž značná část z nich byla přesunuta do živností ohlašovacích volných.⁷⁴

⁷² Československo. Zákon č. 570 ze dne 17. prosince 1991 o živnostenských úřadech. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 109, s. 2851-2853. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=570/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁷³ Československo. Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=455/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁷⁴ Česko. Zákon č. 286 ze dne 1. listopadu 1995, kterým se mění a doplňuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 74, s. 3890-3916. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=286/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Na předchozí úpravu reagovala novela č. 356/1999 Sb., která podmínky živnostenského podnikání zpřísnila a snažila se je přiblížit právu Evropské unie. Zpřísnily se podmínky podnikání zahraničních osob na území České republiky s výjimkou občanů členského státu Evropské unie a státu, se kterým má ČR uzavřenou smlouvu. Zvýšil se požadavek na odbornou způsobilost a začala se požadovat i příslušná odborná praxe.⁷⁵

Významné bylo i nařízení vlády č. 140/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým byl stanoven seznam oborů živností volných a nařízení vlády č. 469/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým byly stanoveny obsahové náplně jednotlivých živností.

V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie byla jednou z podmínek vstupu mimo jiné i harmonizace českého právního řádu s legislativou Evropské unie, proto byl přijat dne 25. března 2004 zákon č. 167/2004 Sb., tzv. euronovela živnostenského zákona, který měl zaručit všem subjektům ze států Evropské unie svobodu podnikání a poskytování služeb, která patří mezi čtyři základní svobody EU, tj. volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.⁷⁶

Na základě svého programového prohlášení vláda České republiky schválila usnesením č. 1006 ze dne 20. října 2004 projekt Zjednodušení administrativních postupů při zahájení a v průběhu podnikání (ZAP). Projekt ZAP zjednodušuje vstup do podnikání a usnadňuje podnikatelům další kroky související s plněním administrativních povinností a v průběhu jejich podnikatelské činnosti. V této souvislosti byl přijat dne 20. dubna 2006 zákon č. 214/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tímto zákonem došlo ke zřízení tzv. Centrálních registračních míst (CRM), jejichž činnost vykonávají obecní živnostenské úřady. CRM přijímají přihlášky a oznámení, které pro podnikatele vyplývají ze zvláštních právních předpisů v souvislosti s jejich podnikatelskou činností.⁷⁷

⁷⁵ Česko. Zákon č. 356 ze dne 9. prosince 1999, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 111, s. 7632-7655. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=356/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁷⁶ Česko. Zákon č. 167 ze dne 25. března 2004, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 57, s. 2352-2400. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=167/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁷⁷ HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a příklady*. Praha, 2008, s. 9.

Poslední zásadní změna provedená zákonem 130/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, představuje pro živnostníky snadnější start do podnikání tím, že snižuje administrativní zátěž. Snižuje počet úkonů vůči živnostenskému úřadu, usnadňuje začínajícím podnikatelům vstup do podnikání, snižuje náklady na správní poplatky za další ohlášení živnosti či žádost o koncesi. Snížil se počet živností, především změnou v oblasti volných živností, které překvalifikovala do jediné „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, kterou pouze rozčlenila do oborů. Některé živnosti řemeslné, vázané a koncesované sloučila.

Novela zrušila místní příslušnost živnostenských úřadů dle trvalého bydliště nebo sídla v souladu s poskytováním informačního systému živnostenského rejstříku a podnikatelům umožnila komunikaci ohledně ohlášení živnosti, žádosti o koncesi nebo jejich změn s kterýmkoliv živnostenským úřadem na území ČR. Změnilo se i stávající vydávání živnostenského oprávnění ve formě živnostenského listu, které bylo nahrazeno výpisem ze živnostenského rejstříku jako jediného dokumentu. Podnikatel již také nemá povinnost předkládat doklad o bezúhonnosti, ale živnostenský úřad si ho vyžádá sám elektronickou cestou od správce Rejstříku trestů. Dále podnikatel už není povinen předkládat doklad o daňové, sociální a zdravotní bezdlužnosti.⁷⁸

Během let 2009-2012 byl živnostenský zákon znovu několikrát novelizován, ale nešlo již o zásadní změny. Jednalo se především o změny v souvislosti s vlivem jiných právních předpisů na text zákona.

3.3 Právní formy podnikatelské činnosti

Při zahájení podnikatelských aktivit má podnikatel povinnost rozhodnout se pro vhodný typ právní formy, v rámci kterého bude podnikání vykonávat. Obchodní zákoník připouští následující právní formy podnikání:⁷⁹

⁷⁸ Česko. Zákon č. 130 ze dne 20. března 2008, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 42, s. 1674-1752. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=130/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>. ISSN 1211-1244.

⁷⁹ Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

- *podnikání fyzických osob* - jedná se o samostatné podnikání jednotlivců pod jejich vlastním jménem a na vlastní odpovědnost,
- *podnikání právnických osob* - vznikne nový právní subjekt (osobní či kapitálová společnost).

3.3.1 Podnikání fyzických osob

Podnikatelem (fyzickou nebo právnickou osobou) se podle obchodního zákoníku rozumí:⁸⁰

- osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění, tj. vlastníci živnostenského oprávnění nebo koncesi,
- osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba podnikající na základě jiného oprávnění podle zvláštního předpisu,
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Fyzické osoby se zapisují do obchodního rejstříku buď na vlastní žádost, nebo povinně, podle podmínek stanovených obchodním zákoníkem. V souladu s ustanovením § 34 odst. 2 obchodního zákoníku fyzická osoba, která je podnikatelem, se zapíše do obchodního rejstříku vždy, jestliže výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty, je-li tato součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě bezprostředně po sobě následující období v průměru částku 120 mil. Kč.⁸¹

V praxi se často vyskytuje forma smluvní podnikatelské spolupráce podnikatelů fyzických osob upravená zejména občanským zákoníkem, jedná se o tzv. sdružení fyzických osob. Sepsáním smlouvy o sdružení fyzických osob nevzniká nový právní subjekt. Sdružení jako takové nemůže vstupovat do žádných obchodních ani právních vztahů. Jejich společné jméno (název sdružení) není obchodní firmou, přičemž členové sdružení by měli jednat navenek vždy vlastním jménem, jejich ručení za závazky vzniklé z činnosti zůstává neomezené.⁸²

⁸⁰ VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha, 2012, s. 68-69.

⁸¹ Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁸² Československo. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupné z WWW:

3.3.2 Podnikání právnických osob

Všechny typy právnických osob musí být zapsány v obchodním rejstříku. Obchodní zákoník definuje následující typy právnických osob:⁸³

- osobní společnosti,
- kapitálové společnosti,
- družstva.

Osobní společnosti - osobní účast podnikatele na samotném řízení společnosti a zpravidla neomezené ručení společníků za závazky společnosti. Patří sem:

- *veřejná obchodní společnost,*
- *komanditní společnost.*

Kapitálové společnosti - společníci - zakladatelé mají pouze povinnost vnést vklad, jejich ručení za závazky společnosti je buď omezené, nebo žádné. Patří sem:

- *společnost s ručením omezeným,*
- *akciová společnost.*

Družstva - společenství neuzavřeného počtu osob založené za účelem podnikání nebo zajištění hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů.

Každá právnická či fyzická osoba po zvolení vhodného typu právní formy podnikatelské činnosti může vykonávat své podnikatelské aktivity pouze na základě oprávnění, koncese nebo registrace vydaného živnostenským úřadem, profesní komorou nebo jiným zákonem pověřeným orgánem. V rámci České republiky je podnikání provozováno nejčastěji na základě živnostenského oprávnění.

3.4 Charakteristika malého a středního podnikání a jeho význam

Drobní podnikatelé tvoří důležitou a především početnou část podnikatelského sektoru. Vytvářejí v každé vyspělé zemi podstatnou část pracovních míst sami pro sebe, ale i pro velkou část populace. Často se jako subdodavatelé produktů nebo služeb

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1964&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

⁸³ VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha, 2012, s. 68-69.

shromažďují kolem větších firem, navazují na jejich aktivity a doplňují je. Proto jsou velmi důležití i z hlediska lokálního a regionálního pohledu.⁸⁴

Evropská unie považuje tento sektor za páteř evropské ekonomiky, hybnou sílu zaměstnanosti a sociální integrace. Zásadní úloha jim byla dána v souvislosti s vytvořením dokumentu „Small Business Act“ Evropskou komisí v roce 2008, díky němuž došlo k vytvoření komplexního rámce podpory s úmyslem usnadnit jim přístup k podnikání a zároveň s myšlenkou orientace na drobné podnikatele při utváření politik EU. Na druhé straně jsou však oproti velkým ekonomickým subjektům v přirozené nevýhodě díky své relativně malé ekonomické síle.⁸⁵

3.4.1 Vymezení pojmu malé a střední podnikání

Vymezení samotného pojmu malý a střední podnik je kategorizováno několika způsoby. Jedná se o statistické pojetí, členění podle nařízení Komise EU, nebo členění podle zákona o podpoře malého a středního podnikání.

Statistické pojetí

Od roku 1997 se česká statistika harmonizovala s kvantitativní typologií podnikání Eurostatu (statistický úřad EU) a podniky dělí do tří skupin podle počtu zaměstnanců:⁸⁶

- malé - do 20 zaměstnanců,
- střední - do 100 zaměstnanců,
- velké - 100 a více zaměstnanců.

Členění podle nařízení Komise EU

Podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008 je pro klasifikaci malých a středních podniků využívána kvantitativní metoda, která používá následující kritéria:⁸⁷

- počet zaměstnanců,
- roční obrát,
- bilanční suma roční rozvahy,
- nezávislost.

⁸⁴ MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. Pardubice, 2009, s. 15.

⁸⁵ PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha, 2007, s. 82-83.

⁸⁶ VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha, 2012, s. 18.

⁸⁷ MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. Pardubice, 2009, s. 16-17.

Malý a střední podnik (MSP) je nezávislý, jestliže žádná jiná osoba nebo více osob společně, které nesplňují definici MSP, nemají alespoň 25 % podíl na jeho základním kapitálu ani na jeho hlasovacích právech. Třídění malých a středních podniků, které bylo realizované touto metodou, bylo posléze vyjádřeno ve třech následujících kategoriích:⁸⁸

- mikropodnik (malý podnik) - podnik, který zaměstnává méně než 10 osob a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesáhne 2 mil. EUR,
- malý podnik - podnik, jenž zaměstnává méně než 50 osob a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesáhne 10 milionů EUR,
- střední podnik - podnik, který zaměstnává méně než 250 osob a jeho roční obrat nepřesáhne 50 milionů EUR, nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesáhne 43 milionů EUR.

Tabulka č. 6: Členění MSP podle nařízení Komise (ES)⁸⁹

Členění malých a středních podniků podle definice EU			
Kategorie podniku	Počet zaměstnanců	Roční obrat	Roční bilanční suma
Mikropodnik	< 10	≤ 2 mil. EUR	≤ 2 mil. EUR
Malý podnik	< 50	≤ 10 mil. EUR	≤ 10 mil. EUR
Střední podnik	< 250	≤ 50 mil. EUR	≤ 43 mil. EUR

Pojetí podle zákona o podpoře podnikání

Prvním porevolučním zákonem v České republice upravujícím malé a střední podnikání byl zákon č. 299/1992 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Účelem tohoto zákona bylo usnadnit založení malých a středních podnikatelů a posílit ekonomický růst v ČR. Tento zákon však nedefinoval MSP v souladu s požadavky Evropské unie.

Následně byl přijat zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém je MSP shodné s předcházejícím členěním. Tento zákon byl harmonizován s Evropskou unií. Za malého a středního podnikatele se pro účely tohoto zákona považuje podnikatel, který splňuje kritéria stanovená přímo použitelným předpisem Evropských společenství. Toto členění je důležité pro podnikatele zejména v případě, že žádají o podporu podnikání. Údaje se

⁸⁸ MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. Pardubice, 2009, s. 16-17

⁸⁹ RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. Liberec, 2011, s. 24.

vztahují vždy k poslednímu uzavřenému účetnímu období. Hodnoty obratu a aktiv se přepočítávají dle kurzu Evropské centrální banky ke konci roku, předcházejícímu roku podání žádosti o podporu.⁹⁰

3.4.2 Význam malých a středních podniků

V celkové podnikatelské sféře tvoří malé a střední podniky drtivou většinu. V Evropě působí 19 milionů malých a středních podniků, které představují 99,8 % všech podniků v EU a zaměstnávají více než 74 milionů lidí.⁹¹

Podle zprávy Ministerstva průmyslu a obchodu o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011⁹² podnikatelskou činnost k 31. 12. 2011 v ČR vykonávalo celkem 1 066 787 právnických a fyzických osob spadajících do kategorie malých a středních podniků (fyzických osob bylo 814 897 a právnických osob 251 890). Podíl MSP na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů v roce 2011 byl 99,84 %.

Podíl zaměstnanců MSP na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry v ČR v roce 2011 činil 60,85 %. Podíl přidané hodnoty malých a středních podniků v roce 2011 činil 54,43 %. V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení vývozu MSP o 175 116 mil. Kč (tj. o 11,85 %). Podíl malých a středních podniků na celkovém vývozu byl 51,50 %. Podíl MSP na celkovém dovozu v roce 2011 byl 56,60 %.

V rámci Operačního programu Podnikání a inovace bylo k 31. 12. 2011 rozhodnuto o podporách MSP (bez převodů do úvěrového a záručního fondu) ve výši 39,93 mld. Kč. V dotačních programech bylo autorizováno k proplacení 15,68 mld. Kč. V rámci programů průmyslového výzkumu a vývoje podpořilo Ministerstvo průmyslu a obchodu 427 projektů malých a středních podniků v celkové výši 1,51 mld. Kč.

Samotný význam malých a středních podniků je možné posuzovat z několika hledisek a úhlů pohledu:⁹³

- MSP v porovnání s velkými korporacemi mnohem citlivě reagují na potřeby trhu a změny ekonomických podmínek (nemají tzv. ekonomickou a výrobní setrvačnost).
- Ve 20. století byli autory 60 % všech významných vynálezů nezávislí vynálezci

⁹⁰ VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha, 2012, s. 19.

⁹¹ VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. Praha, 2012, s. 19-21.

⁹² *Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument105614.html>>.

⁹³ VOJÍK, V. *Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU*. Praha, 2009, s. 23-24.

nebo malé firmy, které se stávají hlavním zdrojem inovací, podniky do 20 zaměstnanců vytvářejí 66 % nových pracovních příležitostí v ekonomice.

- S existencí MSP jsou spojeny protikrizové tendence a příznivý ekonomický rozvoj zemí.
- MSP se podílejí na tvorbě HDP, přispívají ke zvyšování konkurence na trhu, působí přímo i zprostředkovaně proti vzniku monopolů.
- V porovnání s dominantními firmami efektivněji využívají stále více vzácnější zdroje surovin a energií, čímž dochází k nárůstu produktivity a snižování cen.
- V oblasti zaměstnanosti je sektor MSP fenoménem, který v průměru podle tržních a politických podmínek zaměstnává 30 až 70 % ekonomicky aktivního obyvatelstva.
- Absorbují pracovníky propuštěné z neefektivních či krachujících velkých podniků, a tím přispívají ke snižování nezaměstnanosti a úspoře prostředků, které by musely být nezaměstnaným vypláceny ze státního rozpočtu jako podpory v nezaměstnanosti.
- Svou otevřeností eliminují sociální napětí a podílejí se na udržování sociálního smíru.

4 CHARAKTERISTIKA REGIONU VOTICKO

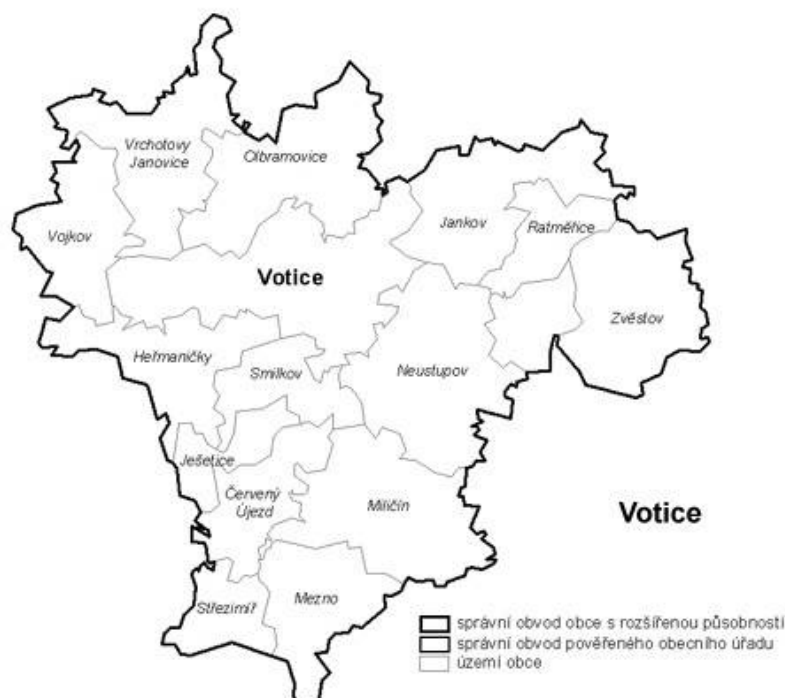
4.1 Základní charakteristika regionu Voticko

Správní obvod Votice se rozkládá v jižní části Středočeského kraje na hranicích s krajem Jihočeským. Sousedí se třemi správními obvody, tj. Sedlčany, Benešov a Vlašim. Obec s rozšířenou působností Votice je z 26 správních obvodů Středočeského kraje nejmenším obvodem. Žije zde nejnižší počet obyvatel (12 309) a rozloha 28 878 ha představuje osmou nejmenší rozlohu mezi obvody.⁹⁴

Správní obvod obce s rozšířenou působností Votice (ORP Votice) je vymezen územím patnácti obcí:

Červený Újezd, Heřmaničky, Jankov, Ješetice, Mezno, Miličín, Neustupov, Olbramovice, Ratměřice, Smilkov, Střeziměř, Vojkov, Votice, Vrchotovy Janovice, Zvěstov.

Obrázek č. 1: Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností⁹⁵

⁹⁴ *Správní obvody* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.

⁹⁵ *2126 - SO ORP Votice* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2126_so_orp_votice>.

Ve správním obvodu je jediné město Votice. Statut městyse mají obce Neustupov a Vrchotovy Janovice. Přes 53 % obyvatel obvodu žije v malých obcích do 999 obyvatel, což je nejvíce mezi správními obvody Středočeského kraje.

Demografický vývoj správního obvodu v 90. letech zaznamenal spíše negativní trend. Docházelo ke stárnutí obyvatelstva, což se projevilo vysokou hodnotou indexu stáří (v roce 2011 čtvrtý nejvyšší) a vysokým průměrným věkem (v roce 2011 třetí nejvyšší). Převažuje počet zemřelých nad počtem narozených a velký úbytek přirozenou měrou tak způsobuje i celkový úbytek obyvatel. Přírůstek stěhováním, který je pozitivní od poloviny 90. let, dosahuje pouze nízkých hodnot (v roce 2011 pátý nejnižší).⁹⁶

Z hlediska veřejné dopravní infrastruktury jsou ve správním obvodu zastoupeny silnice I., II. a III. třídy. Osou území je silnice I/3 (mezinárodní trasa E55) a dále silnice I/18 Sedlčany - Olbramovice, silnice II. třídy jsou zastoupeny: č. II/121 Votice - Sedlec-Prčice, č. II/150 Votice - Louňovice pod Blaníkem a č. II/124 Hostišov - Mladá Vožice. Na jihu ORP Votice zasahuje do území nově vybudovaná část dálnice D3, která by měla vést směrem na sever přes území ORP Votice. Železniční doprava je zastoupená zejména celostátní tratí České Budějovice - Benešov - Praha. Letecká doprava ve správním obvodu není zastoupena.⁹⁷

ORP Votice je obvodem zemědělského charakteru patřící mezi obvody s průměrnou hustotou zalidnění a druhým nejnižším podílem městského obyvatelstva. Vykazuje nadprůměrný podíl zemědělské půdy. Zaměstnanost v zemědělství dvojnásobně převyšuje krajský průměr.

Naopak pozitivní je šestá nejnižší míra nezaměstnanosti 5,8 % a nejnižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných v kraji za rok 2011. Ekonomicky aktivních obyvatel je celkem 5 830. Za prací vyjíždí zhruba 44 % obyvatel.⁹⁸

Celkově se jedná o oblast, kde nedochází k výraznějšímu rozvoji, což naznačuje již zmiňovaný úbytek obyvatel a což se projevuje i v podobě nízké intenzity bytové výstavby.

⁹⁶ 2126 - SO ORP Votice [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2126_so_orp_votice>.

⁹⁷ Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Votice [online]. Praha : GEFOS, a.s., 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://search.seznam.cz/?q=Gefos+Votice&aq=-1&oq=Gefos+Votice&sourceid=szn-HP&thru=>>>.

⁹⁸ 2126 - SO ORP Votice [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2126_so_orp_votice>.

4.2 Charakteristika města Votice

Votice jsou jediným městem z celkových 15 obcí správního obvodu Votice. Žije zde zhruba třetina obyvatel obvodu a nachází se zde pověřený úřad. Město leží v jižní části Středočeského kraje 60 km od Prahy. Ze tří stran je obklopeno kopcovitou krajinou nazývanou díky zdejšímu celkově chladnějšímu podnebí "Česká Sibiř". V letech 1949-1960 byly Votice okresním městem, od roku 1960 patří do okresu Benešov.

Od roku 2003 se staly obcí s rozšířenou působností. Votice mají zhruba 4 500 obyvatel, rozloha správního území je 3 640 ha a jsou rozděleny do 21 místních částí: Beztahov, Bučovice, Budenín, Hory, Hostišov, Javor, Kaliště, Košovice, Lysá, Martinice, Mladoušov, Mysletice, Nazdice, Nezdice, Otradov, Srbice, Střelítov, Větrov, Votice, Vranov a Zdeboř.⁹⁹

Votice stojí v čele Mikroregionu Džbány, jehož dalšími členy jsou obce: Bystřice, Jankov, Miličín, Neustupov, Olbramovice, Ratměřice, Vojkov, Vrchotovy Janovice a Zvěstov. Předmětem činnosti svazku je zejména koordinovat regionální rozvojové aktivity a projekty, hledat různé zdroje finančních prostředků, které by sloužily rozvoji mikroregionu, všestranně propagovat mikroregion a jeho potenciál ve vztahu k domácím a zahraničním partnerům a investorům, zprostředkovávat poradenství sdruženým obcím se zaměřením na obnovu venkova a regionální rozvoj, podporovat rozvoj občanské společnosti a podporovat rozvoj cestovního ruchu a turistiky.¹⁰⁰

Srovnávací výzkum „Město pro byznys“ sestavuje každoročně žebříček nejlepších měst s největším podnikatelským potenciálem v ČR. Do výzkumu je automaticky zapojeno 205 měst s rozšířenou působností a 22 městských částí města Prahy. Město pro byznys zahrnuje všechny oblasti, které mají pro podnikatele a firmy strategický význam. Města a obce jsou vyhodnocována na základě 50 kritérií rozdělených do 2 oblastí: podnikatelské prostředí a přístup veřejné správy.

V rámci Středočeského kraje - celkem 26 hodnocených měst - se Votice v roce 2012 v oblasti podnikatelského prostředí umístily na 23. místě. V oblasti přístupu veřejné správy jsou na 17. místě. V rámci celé České republiky stojí Votice na celkovém 162. místě z celkových 205 měst, přičemž v oblasti podnikatelského prostředí jsou na 178. místě a v oblasti přístupu veřejné správy stojí na 131. místě¹⁰¹

⁹⁹ PAVLOVSKÝ, P. *Vyprávění o Voticích*. Praha, 2000, s. 9.

¹⁰⁰ *O mikroregionu* [online]. Votice : Mikroregion Džbány, 2012 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.mikroregiondzbany.cz/section.php?id=24>>.

¹⁰¹ *Výsledky ročníku 2012* [online]. Praha : Město pro byznys, 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.mestoprobyznys.cz/vysledky_2012>.

4.3 Historický vývoj podnikání na území Voticka

4.3.1 Podnikání na Voticku v meziválečném období (1918-1939)

První kroky nové republiky v roce 1918 se odrážely i v dějinách Voticka. Vypsání státní půjčky, sbírky na zlatý poklad republiky i rekvizice hospodářských plodin k zajištění výživy lidu se rovněž týkalo votických občanů. Voticko bývalo vždy oblastí drobných živnostníků a řemeslníků a podnikání zde prošlo taktéž svým historickým vývojem.

V roce 1934 byly na popud starosty Emanuela Macešky první výstavní trhy ve Voticích. Expozice se nalézaly v sokolovně a ve dvou nových domech u sokolovny. Celkem zde vystavovalo 115 vystavovatelů. Během trhů se konaly různé význačné akce, sjezdy rodáků, spolků, přehlídky hospodářského zvířectva, dožínková slavnost, závody a podobně. Druhé výstavní trhy se konaly ve dnech v roce 1935. Účastnilo se jich celkem 77 vystavovatelů. Na třetích výstavních trzích v roce 1936 byla účast už jen 56 vystavovatelů. Byl na nich slavnostně přivítán prezident republiky dr. E. Beneš, který zde byl také jmenován čestným občanem města.¹⁰²

Výstavní katalog z roku 1934 umožnil podchytit kromě všech úřadů, ústavů, spolků a družstev rovněž všechny průmyslové podniky a živnosti provozované na Voticku. Z velkého množství podnikatelů patřili mezi nejvýznamnější:¹⁰³

- **Průmyslové podniky** - manufaktury na cementové výrobky (J. Dráb, R. Silberštern), cihelny (J. Písecký), lihovar (velkostatek), mlýny (Ad. Berger, mísírna lihu a benzínu (Otto Bloch a zeť), octárna (M. Klein a syn), parní pily (Maceška), parostrojní pivovar se sladovnou (Maceška), výroba likérů (M. Klein a syn) a další.
- **Živnosti** - autodílny (Ad. Hons), autodopravci (V. Brtnický), bednáři (K. Černovský), cukráři (V. Kec), fotograf (M. Bareš), hodináři (K. Linhart), holiči (K. Chládek), hostince (E. Kadlec), hotely (Filípek, Modrá hvězda), kamnáři (T. Fiala), knihtiskárna (B. Volný), kováři (K. Bursík), kožišníci a čepičáři (F. Bartoň), krejčí a švadleny (F. Bartůněk), pekaři (E. Bartůněk), modistky (O. Čáповá), pletárna punčoch (F. Mědílková), povozníci (F. Hanojský), provazník (J. Němeček) a další.

¹⁰² *Votice po roce 1918* [online]. Votice : Město Votice, 2012 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.votice.org/votice-po-roce-1918/d-4827/p1=15350>>.

¹⁰³ BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. Žehušice, 2003, s. 100-104.

- **Obchody** - drogerie (Zd. Mareš), koloniály (E. Bartůněk), železářství (Fr. Červ), střižní (H. Arenstein), galanterie a hračky (A. Kauders), sklo a nádobí (O. Hermann), papírnictví (F. Kladivová), obilí a uhlí (J. Bejkovský), peří a kůže (R. Epstein), vetešnictví (J. Marvan), obuv (Baťa), sadaři a hokynáři (A. Budil) a další.

4.3.2 Vývoj podnikání na Voticku po druhé světové válce

Promyšlená a bezohledná likvidace drobných živnostníků a řemeslníků se v padesátých letech nevyhnula ani Voticku. Nástrojem likvidace byly velmi omezené nebo zcela zastavené přiděly materiálu i zboží a neúnosně vysoké daně, které měly živnostníky přinutit ke vstupu do komunálních služeb nebo do družstevních, či státních podniků.

Až do roku 1957 se o průmyslových závodech ve Voticích nedalo mluvit. Okolí bylo výhradně zemědělské. Pracovních příležitostí bylo málo a řada občanů po válce odešla do zahraničí. Až v roce 1957 se ve Voticích rozjela výroba v tehdejšímu cechu Tesly Strašnice, přičemž prvními výrobky byly destičky s odpory a kondenzátory do československých televizorů. Brzy začala i výstavba závodu. V roce 1960 byla dána do provozu předvýrobní hala a v roce 1972 se nad Voticemi vztyčila nová dominanta - sedmipodlažní montážní budova. Od roku 1961 byla Votická Tesla závodem s vlastním ředitelstvím. V roce 1989 zde pracovalo přes 900 zaměstnanců.¹⁰⁴

V letech 1949-1960 se Votice poprvé ve své historii staly okresním městem. Díky tomu zde vyrostlo mnoho administrativních budov a celkově význam města a jeho okolí poněkud vzrostl. Po zrušení votického okresu v roce 1960 začaly z města pomalu mizet podniky okresního charakteru a nastal jejich přesun do Benešova. Vyprázdnila se i budova ONV, kterou v konkursním řízení získaly Laboratorní potřeby Praha, a v lednu 1961 zahájil provoz nový votický závod. S přibývajícím výrobou se zvětšil i počet pracovníků na 270. Potíže s nedostatkem místa byly částečně vyřešeny v roce 1965 převzetím provozoven i části zaměstnanců výrobního družstva ELKO, které pracovalo v prostorách bývalé Kleinovy likérky a octárny, a přestěhovalo se do Miličína. V polovině 60. let se tu objevila první vlastní stavba závodu - montovaná hala. Pak přibyla další hala a počet zaměstnanců se v roce 1989 pohyboval kolem 390. Během let se změnil

¹⁰⁴ BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. Žehušice, 2003, s. 105.

název závodu na Sklářny Kavalier, n. p. Sázava. Vyrábějí se zde laboratorní přístroje, detekční trubičky, výrobky z varného skla a podobně.¹⁰⁵

Největším podnikem ve Voticích byl Státní statek. Jeho působnost zasahovala až na Sedlecko. V roce 1989 měl 8122 ha zemědělské půdy a přes 900 zaměstnanců. Od svého založení prodělal složitý vývoj a měnila se i jeho územní rozloha.

Do Votic postupně přicházely další závody, které si postavily vlastní provozovny: Autoservis, Československé automobilové opravy, ČSAD středisko nákladní autodopravy. Silniční obchvat vede v blízkosti dalších podniků, jsou to: Okresní správa silnic středisko Votice, Drobné zboží, které ze svých skladů zásobovalo 4 okresy, a KOVO Votice, které vyrábělo velmi žádané výrobky z plechu.

V roce 1986 pracoval ve Voticích Okresní podnik služeb středisko Votice, který poskytoval řadu služeb, dále tu byly také Okresní průmyslový podnik středisko Votice a Drobná provozovna Městského národního výboru.¹⁰⁶

4.3.3 Podnikání na Voticku po roce 1989

Po roce 1989 došlo na Voticku k opětovnému rozvoji soukromých obchodů a živností. V roce 1993 zde bylo celkem 50 obchodů. Objevil se zde i jeden větší podnik: Pražírny a balírny. V roce 1992 se pomalu ve stísněném prostředí začala prosazovat keramická dílna Jiřího Andrese, která v roce 1997 už měla vlastní prostory, a z rodinné firmy se stal podnik s desítkami zaměstnanců.

Některé podniky zanikly. V roce 1992 ukončil svou činnost Státní statek. Z hospodářství Votice vznikla Agrofarma, Agrotransport Votice a Agrotex Votice - technické služby pro zemědělce.¹⁰⁷

4.4 Podnikatelské prostředí na Voticku

K 31. prosinci 2011 mělo na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Votice sídlo celkem 2 895 ekonomických subjektů, z toho bylo celkem 2 522 fyzických osob a 373 právnických osob. Z celkového počtu podnikatelských subjektů tvoří 99 % malé a střední podniky. V porovnání s ostatními 25 obcemi v rámci

¹⁰⁵ *Votický průmysl* [online]. Votice : Město Votice, 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-votice.cz/voticky-prumysl/d-5527/p1=15350>>.

¹⁰⁶ BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. Žehušice, 2003, s. 106.

¹⁰⁷ BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. Žehušice, 2003, s. 107.

Středočeského kraje patří Votice ke správnímu obvodu s nejnižším počtem ekonomických subjektů se sídlem na území Středočeského kraje.¹⁰⁸

Tabulka č. 7: Ekonomické subjekty se sídlem na území Středočeského kraje a správního obvodu Votice v roce 2011¹⁰⁹

Ekonomické subjekty k 31. 12. 2011		
	Středočeský kraj	Správní obvod Votice
Ekonomické subjekty celkem	317 598	2 895
Fyzické osoby	249 462	2 522
Živnostníci	235 520	2 318
Zemědělství podnikatelé	4 821	124
Právnícké osoby	68 136	373
Obchodní společnosti	29 702	120
Družstva	1 026	5
Sdružení a organizační jednotky sdružení	13 126	151

V rámci správního obvodu jsou nejvýznamnějším centrem ekonomického rozvoje Votice a Olbramovice. Nalézají se zde významné výrobní a servisní organizace. Podíl zaměstnanců v sekundárním sektoru je zde vyšší než ve všech ostatních obcích patřících do správního obvodu.¹¹⁰

Mezi nejvýznamnější současné ekonomické subjekty z hlediska jejich podnikatelské schopnosti a dlouhodobého poskytování kvalitních služeb patří:¹¹¹

- **Jiří Andreas Keramika Votice** - firma vznikla jako keramická manufaktura v roce 1990 a od roku 1996 zajišťuje distribuci výrobků po celé ČR. Firma se zabývá výrobou dárkové a užitkové keramiky, která je označena mezinárodní ochrannou známkou.

¹⁰⁸ *Statistická ročenka Středočeského kraje 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/\\$File/201011122706.xls](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/$File/201011122706.xls)>.

¹⁰⁹ *Statistická ročenka Středočeského kraje 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/\\$File/201011122706.xls](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/$File/201011122706.xls)>.

¹¹⁰ *Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Votice* [online]. Praha : GEFOS, a.s., 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <<http://search.seznam.cz/?q=Gefos+Votice&aq=-1&oq=Gefos+Votice&sourceid=szn-HP&thru=>>>.

¹¹¹ BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. Žehušice, 2003, s. 154-229.

- **COMPAG VOTICE s.r.o.** - firma byla založena v roce 1993, hlavní náplní její činnosti je zajišťování technických a komunálních služeb pro město Votice, okolní obce, občany a podnikatelské subjekty.
- **MOKATE Czech s.r.o.** - tato firma v roce 2009 převzala firmu Marila Votice jako jednu ze svých 9 firem. Zabývá se výrobou a balením kávy, cappuccina, kávovinových výrobků, čajů, smetany do kávy, kakaa a čokoládových nápojů.
- **SITRONICS Telecom Solutions, Czech Republic a.s.** - firma se zabývá výrobou a dodávkou digitálních spojovacích systémů a systémů podpory obchodních procesů pro operátory pevných i mobilních telekomunikačních sítí.
- **Tria, v.o.s.** - tiskárna se sídlem v Olbramovicích byla založena v roce 1994. Specializuje se na ofsetový tisk, grafickou úpravu, osvit a dokončující knihařské zpracování.
- **Votická stavební spol. s r.o.** - firma vznikla v roce 1991, realizuje zakázky v oblasti pozemních, průmyslových a inženýrských staveb, včetně oprav a rekonstrukcí památkově chráněných objektů. Prodej stavebního materiálu širokého sortimentu zajišťuje od roku 1996 dceřiná společnost BUŠUDO, s.r.o.
- **STS Olbramovice s.r.o.** - firma byla založena v roce 1992. Zpočátku poskytovala služby v polních pracích soukromým zemědělcům a později opravárenské a servisní služby zemědělským družstvům a statkům. Od roku 1970 se zaměřila na výrobu malosériových zemědělských strojů především pro potřeby krmení a ošetřování skotu. Po roce 1992 přizpůsobila svou činnost novým potřebám regionu a dále výrobě podle potřeb trhu v ČR a okolních zemích.

5 ANALÝZA POLITICKÉ A EKONOMICKÉ PODPORY PODNIKÁNÍ V ČR ZE STRANY STÁTU A JEJÍCH DOPADŮ NA VÝVOJ POČTU PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ V REGIONU VOTICKO

Všechny podnikatelské subjekty obklopuje a do značné míry ovlivňuje či v různých směrech také omezuje tzv. podnikatelské prostředí. Podnikatelské prostředí je udávané zejména legislativními a ekonomickými faktory země.

Z hlediska ekonomiky podnikatelské prostředí formují makroekonomické faktory a také situace ve finančním sektoru, která určuje přístup podnikatelských subjektů ke kapitálu. Makroekonomické faktory jsou tvořeny například vlivem výše úrokových sazeb, inflací, rozmístěním kupní a pracovní síly, cenovou hladinou spotřebitelského zboží, fiskální politikou státu nebo konkurenceschopností národního trhu v globálním měřítku. Pracovní trh v ČR není z hlediska požadované kvalifikace dostatečně pružný. Drobní podnikatelé mají často problém dosáhnout na různé zdroje financování. Podnikatelé musí rovněž čelit neustálému zvyšování nákladů, špatné situaci v oblasti platební morálky a daňovému zatížení.

Politická situace taktéž udává charakter podnikatelského prostředí. Působení státu je pro kvalitu podnikání rozhodující. Pro podnikatele představují problém náhlé, nekoncepční změny právního prostředí, což způsobuje narůstající nepřehlednost a nesrozumitelnost zákonů. ČR vstupem do EU prohloubila míru otevřenosti ekonomiky, přesto jsou však státní zásahy do ekonomiky stále velké. Z hlediska ekonomiky je vláda často kritizována za neschopnost prosazovat a obhajovat zájmy českého podnikatelského sektoru v institucích EU. České legislativní prostředí se vyznačuje nízkou efektivností vymáhání práva a vysokou byrokracií, i přestože byly národní předpisy harmonizovány s legislativou EU.¹¹²

Za účelem zlepšení podnikatelského prostředí jsou realizovány různé formy ekonomických či politických podpor podnikání.

¹¹² *Je ČR rájem pro podnikání nebo podnikatelům nepřeje?* [online]. iPodnikatel.cz, 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani-obecne/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje.html>>.

5.1 Základní rámec nástrojů podpory podnikání

Nástroje podpory podnikání lze rozdělit podle kritéria charakteru podpory na nástroje, které jsou zaměřeny na vytváření příznivého podnikatelského prostředí na aktivity spočívající přímo v poskytování finanční podpory v rámci konkrétních programů, přičemž v rámci finanční podpory lze dále rozlišovat přímou podporu a nepřímou podporu, a dále na aktivity týkající se nefinanční podpory.

Tabulka č. 8: Obecné členění podpory podnikání dle charakteru podpory¹¹³

Podpora podnikání	
Finanční podpora	Nefinanční podpora
• národní programy	• národní programy
• nadnárodní programy	• nadnárodní programy

Dalším kritériem, podle kterého lze nástroje podpory podnikání členit, je zdroj financování - jedná se buď o program spolufinancovatelný z rozpočtových zdrojů EU a z národních zdrojů nebo pouze z národních zdrojů. Nefinanční podpora je poskytována zejména na národní úrovni, na nadnárodní úrovni má jen okrajový význam.

Tabulka č. 9: Obecné členění podpory podnikání dle zdrojů financování¹¹⁴

Podpora podnikání	
Nadnárodní programy podpory (rozpočet EU, národní zdroje ČR)	Národní programy podpory (národní zdroje ČR)
Finanční podpora	Finanční podpora
• přímá podpora	• přímá podpora
• nepřímá podpora	• nepřímá podpora
Nefinanční podpora	Nefinanční podpora
	• nepřímá podpora

V rámci nadnárodních programů, v programovacím období 2007-2013, hraje klíčovou úlohu v podpoře podnikání zejména Politika hospodářské a sociální soudržnosti, která zahrnuje nástroje podpory zaostávajícím regionům členských zemí EU v rámci 3 cílů: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Evropská územní spolupráce. Využívá prostředky Evropského fondu regionálního rozvoje, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti. Do nástrojů podpory

¹¹³ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 185.

¹¹⁴ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 185-186.

podnikatelských subjektů patří i Společná zemědělská politika a také podpora výzkumu a vývoje na nadnárodní úrovni v rámci 7. rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj. Významnou úlohu mají iniciativy zaměřené na zlepšení přístupu malých a středních firem k alternativním zdrojům financování.

Z národních programů patří k nejdůležitějším v první řadě investiční pobídky, tedy podpory různých forem, které mohou využít domácí i zahraniční subjekty investující do vybraných odvětví a regionů v dané zemi. Dále sem patří podpora vývozu, přičemž vývozní a jiné úvěry, pojištění a záruky jsou financovány z národních zdrojů. Státy EU rovněž disponují vlastními programy na podporu inovací, výzkumu a vývoje a také podporují domácí i zahraniční cestovní ruch na svém území.¹¹⁵

5.2 Institucionální a informační zdroje podpory podnikání v ČR

V ČR působí celá řada institucí ve formě specializovaných státních a soukromých institucí, bank, poradenských center a informačních sítí, které slouží pro začínající i existující podnikatele a nabízí jim nejen informační, ale především finanční podporu ve formě zvýhodněných programů, které jsou z části financovány z prostředků státního rozpočtu a z části z prostředků fondů EU.

Z hlediska subjektů poskytujících finanční či informační podporu existují vládní organizace zaměřené na poskytování různých forem podpory pro podnikatele, nevládní organizace poskytující široké spektrum služeb pro podnikatele a v malé míře i soukromé subjekty, které se účastní na podpoře podnikání v ČR. Systém podpory je realizován soustavou vzájemně se doplňujících institucí s vymezenými kompetencemi.¹¹⁶

5.2.1 Vládní podpora podnikání

Problematika podpory podnikání je především v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO), které z hlediska rozsahu nabízí plošné programy podpory podnikání a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, které nabízí především programy regionálního rozvoje.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústřední orgánem státní správy a přímo řídí různé instituce, které hrají významnou roli při přímé či nepřímé podpoře podnikatelů.

¹¹⁵ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 186.

¹¹⁶ MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. Pardubice, 2009, s. 54-56.

Jedná na například o Českou obchodní inspekci, Agenturu pro podporu podnikání a investic CzechInvest, Českou agenturu na podporu obchodu CzechTrade, Českou exportní banku, Českomoravskou záruční a rozvojovou banku a další. MPO realizuje a koordinuje programy na podporu podnikání vyhlášené vládou ČR a zároveň monitoruje podnikatelské prostředí v ČR.¹¹⁷

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.

Je specializovanou bankovní institucí, která zabezpečuje nástroje podpory přístupu ke kapitálu malým a středním podnikům prostřednictvím poskytování řady bankovních produktů. Nabízí podnikatelům bankovní záruky za úvěr nebo kapitál, poskytuje zvýhodněné úvěry z prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů i krajů. Podpory pro MSP jsou realizovány prostřednictvím bankovních záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků.¹¹⁸

Česká exportní banka, a.s.

Je specializovaná bankovní instituce pro státní podporu vývozu, jejímž prostřednictvím se realizuje podpora podnikání ve formě poskytování a financování vývozních úvěrů a dalších služeb, které s vývozem souvisejí. Banka nabízí produkty krátkodobého financování vývozu (se splatností do 2 let) a produkty střednědobého financování (se splatností 2-10 let), přičemž tato podpora je vázána na splnění podmínek stanovených v jednotlivých programech na podporu podnikání.¹¹⁹

Agentura pro podporu podnikání a investic - CzechInvest

Je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center.

V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a Evropskou unií CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, a to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. Je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy,

¹¹⁷ *Působnost MPO* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1926.html>>.

¹¹⁸ *Kdo jsme* [online]. Praha : Českomoravská záruční a rozvojová banka, 2004 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.cmzrb.cz/o-bance/kdo-jsme>>.

¹¹⁹ *O bance* [online]. Praha : Česká exportní banka, 2006 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>>.

kteře mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí.¹²⁰

Česká agentura na podporu obchodu - CzechTrade

Je agenturou na podporu exportu podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Cílem agentury je usnadnit firmám rozhodování o výběru vhodných teritorií, zkrátit dobu vstupu na daný trh a podpořit aktivity směřující k dalšímu rozvoji firmy v zahraničí. Zaměřuje se na poskytování podpory spočívající: v získávání informací o zahraničních trzích, získávání informací o celních sazbách, o možnostech založení společnosti v zahraničí, účasti či zastupování při jednání podnikatele se zahraničním partnerem apod. Služby agentury jsou dostupné v informačních místech u poboček hospodářských komor ČR.¹²¹

Podnikatelská rada

Zřídilo ji MPO ČR v rámci svého resortu za účelem zefektivnění spolupráce mezi státní správou a podnikatelskou sférou. Polovinu členů rady tvoří zástupci podnikatelské sféry a podnikatelských svazů. Druhou polovinu tvoří zástupci jednotlivých resortů a centrálních orgánů státní správy. Hlavním úkolem rady je snižování administrativní zátěže podnikatelů. Prostřednictvím rady se mají podnikatelé přímo podílet na řešení problémů a mají sami navrhnout optimální varianty.¹²²

Informační portál - BusinessInfo

Integrovaný systém informací pro podnikání a export je vstupní branou a jednotným on-line informačním místem na internetu pro podnikatele a exportéry. Tento portál byl vytvořen MPO ČR a agenturou CzechTrade spolu s dalšími partnery v roce 2002. Jeho cílem je zkvalitnit dostupnost informací o podnikatelském a exportním prostředí v ČR a minimalizovat informační bariéru mezi státní správou a podnikateli.¹²³

¹²⁰ *O CzechInvestu* [online]. Praha : CzechInvest, 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>>.

¹²¹ *O CzechTrade* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>>.

¹²² *Podnikatelská rada, poradní orgán MPO* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument31733.html>>.

¹²³ *O portálu BusinessInfo* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/specialni-stranky/o-portalu.html>>.

5.2.2 Nevládní podpora podnikání

Hospodářská komora České republiky

Je samostatná organizace, která působí nezávisle na státní správě. Zastupuje podnikatelskou veřejnost na základě zákona č. 301/1992 Sb. a podporuje všechny podnikatelské oblasti mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví (tuto činnost vykonává Agrární komora ČR). Hlavním posláním komory je vytvářet příležitosti pro podnikání, prosazovat a podporovat opatření, která přispívají k rozvoji podnikání v ČR a tím i k celkové ekonomické stabilitě státu. Od roku 2004 je HK ČR povinným připomínkovým místem podnikatelské legislativy. Chrání zájmy svých členů sdružujících se prostřednictvím sítě regionálních komor a začleněných živnostenských společenstev. Sdružuje téměř 14 000 členů (právnických i fyzických osob) organizovaných v 61 regionálních a 85 oborových asociací HK ČR.¹²⁴

Agrární komora České republiky

Sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR. Agrární komora ČR je rozhodující nevládní agrární organizací, která zastupuje zájmy 103 tisíc svých členů, jimiž jsou zemědělci, lesníci, potravináři, ale také včelaři a další. Důležitá je její funkce spočívající ve sledování a vydávání stanovisek k problematice ochranných opatření týkající se trhu se zemědělskými produkty a potravinami v rámci EU.¹²⁵

Sdružení podnikatelů a živnostníků České republiky

Je zaměstnavatelský svaz soukromých podnikatelů převážně malého a středního stavu, který prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, podporuje je a pomáhá jim. Sdružení se aktivně podílí na vytváření podmínek pro rozvoj všech forem podnikatelské a profesní činnosti soukromých podnikatelů a živnostníků. Zabezpečuje navazování obchodních kontaktů a zabývá se rovněž informační a konzultační podporou pro podnikatele.¹²⁶

¹²⁴ *Hospodářská komora České republiky* [online]. Praha : Hospodářská komora ČR, 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/o-nas-5/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky-2/>>.

¹²⁵ *Agrární komora České republiky* [online]. Praha : Agrární komora ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.agrocr.cz/>>.

¹²⁶ *Stanovy Sdružení podnikatelů a živnostníků České republiky* [online]. Praha : Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.spzcr.cz/index.html>>.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

Je dobrovolné účelové a profesní sdružení právnických a fyzických osob. Ve svém programu, který čerpá ze základní legislativy a hospodářské politiky vlády ČR a ze zkušeností příslušných institucí EU, definuje své základní cíle a priority, kterými jsou: zlepšení podnikatelského prostředí v ČR, větší dostupnost finančních prostředků pro podnikatele, širší a kvalitnější informovanost o podnikatelském prostředí, organizování vzdělávacích seminářů a školení pro podnikatele, spolupráce se státními orgány a institucemi v souvislosti s podporou podnikání.¹²⁷

5.2.3 Privátní podpora podnikání

Stejně jako ve vládní a nevládní podpoře podnikání, tak i v tomto sektoru existuje celá řada soukromých subjektů poskytujících různé služby a podpory zasahující do různých sfér podnikání. Typickou formou podpory je poskytování různých druhů podnikatelských úvěrů komerčními bankami.

5.3 Podpora podnikání v ČR

Podle legislativy EU se veřejnou podporou rozumí každá podpora poskytnutá v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, která narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby a pokud ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Za státní prostředky jsou považovány i ostatní veřejné zdroje. Podpora, která splňuje tato kritéria, je neslučitelná se společným trhem a je tedy zakázána.¹²⁸

Výjimka z obecného zákazu poskytování veřejné podpory může být povolena na základě tzv. blokových výjimek či na základě rozhodnutí Evropské komise (EK). Podpora de minimis nemá dopad na hospodářskou soutěž, ani neovlivňuje obchod mezi členskými státy EU (vzhledem ke své limitované výši), a proto není při dodržení všech ustanovení daných příslušným nařízením EK považována za veřejnou podporu. Blokovanými výjimkami jsou nařízení upravující veřejnou podporu určenou zejména

¹²⁷ *O asociaci* [online]. Praha : Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.amsp.cz/o-asociaci>>.

¹²⁸ OCHRANA, F., et al. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha, 2010, s. 209.

malým a středním podnikům, veřejnou podporu na zaměstnanost, veřejnou podporu na vzdělávání, regionální rozvoj a další.¹²⁹

V České republice se veřejnou (státní) podporou rozumí jakákoliv forma podpory včetně programů veřejné podpory, nebo výhod zvyhodňujících podnikání nebo výroby, poskytovaná Českou republikou, ministerstvem, jiným správním úřadem, orgánem samosprávy nebo poskytovaná z veřejných prostředků. V širším smyslu se jedná o jakoukoliv hospodářskou výhodu poskytnutou jednomu nebo více podnikům, kterou by tyto podniky běžně nezískaly, přičemž znaky veřejné podpory jsou následovné:¹³⁰

- poskytovatelem je stát nebo organizace jím zřízená,
- je prováděna veřejnými prostředky,
- jde o zvýhodnění některého z podnikatelů nebo odvětví výroby,
- musí dojít k dotčení obchodu mezi ČR a státy EU (tj. k porušení pravidel hospodářské soutěže).

Na poskytovatele veřejné podpory lze nahlížet ze tří úrovní pohledu:

- **národní úroveň** - stát, státní orgány a fondy, zdravotní pojišťovny, Česká národní banka, organizační složky a právnické osoby zřízené státem nebo státními orgány,
- **regionální úroveň** - kraje a jimi řízené nebo zřízené organizační složky a příspěvkové organizace,
- **místní úroveň** - obce a jimi řízené nebo zřízené organizační složky a příspěvkové organizace.

5.3.1 Národní úroveň

Finanční podpora podnikání na národní úrovni představuje zejména nástroje zvyšující přístup podnikatelů k finančním prostředkům. Finanční podporu provádí stát a to na základě vládou schválených programů. Podle zdrojů financování lze rozdělit programy podpory do dvou základních skupin. První z nich jsou programy financované převážně ze strukturálních fondů EU a jsou realizovány v rámci operačních programů vycházejících z Národního strategického referenčního rámce schvalovaného Evropskou

¹²⁹ *Veřejná podpora a de minimis* [online]. Praha : CzechInvest, 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/verejna-podpora>>.

¹³⁰ TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 91-92.

komisí. Kromě těchto programů jsou v různém rozsahu zejména k podpoře malých a středních podnikatelů (MSP) využívány programy financované z prostředků státního rozpočtu. Základní podmínkou k získání těchto podpor je realizace na území ČR. Další podmínky k získání těchto podpor jsou uvedeny v zákoně č. 47/2002 Sb.

Finanční podpory, které může malý a střední podnikatel získat, mohou mít různou podobu, přičemž formu a výši podpory stanoví jednotlivé programy podpor:¹³¹

- návratné finanční výpomoci,
- dotace,
- finanční příspěvky,
- zvýhodněné úvěry,
- zvýhodněné záruky za úvěry.

Mezi finanční programy podpory rozvoje podnikání pro oblast MSP patří národní programy, které vyhlašuje MPO a schvaluje vláda ČR v souladu s Konceptí rozvoje MSP. V roce 2007 byly vyhlášeny tyto dílčí programy:¹³²

- TRH - program bezúročných úvěrů a záruk pro začínající MSP na území hlavního města Prahy,
- CERTIFIKACE - program podpory při získání certifikace a účasti při výběrových řízeních,
- DESIGN - program podpory tvorby špičkového designu pro MSP,
- ALIANCE - program vytváření aliancí a jejich prezentace v zahraničí,
- VÝVOJ - program podpory MSP, kteří se aktivně účastní 7. rámcového programu EU pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace, zaměřen na zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

Vzhledem k programům podpory, které nabízí EU na programovací období 2007-2013 v rámci Operačního programu Podnikání a inovace, pozastavila ČR od roku 2008 Státní program podpory MSP a Ministerstvo průmyslu a obchodu již nevyhlašuje Národní programy podpory MSP a soustřeďuje se zejména na dílčí spolufinancování tohoto operačního programu.¹³³

¹³¹ *Příručka pro podnikání v roce 2010* [online]. Praha : Hospodářská komora ČR, 2009 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/informacni-mista-pro-podnikatele-1/prirucka-pro-podnikani/prirucka-pro-podnikani-v-roce-2010.aspx>>.

¹³² TETŘEVOVÁ, L., et al. *Veřejný a podnikatelský sektor*. Praha, 2011, s. 122-123.

¹³³ MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. Pardubice, 2009, s. 63.

V rámci cíle Konvergence bylo pro období 2007-2013 připraveno celkem 8 tematických operačních programů, přičemž nejvýznamnější z nich z hlediska podpory podnikání je **Operační program Podnikání a inovace 2007-2013 (OPPI)**. Navazuje na Operační program Průmysl a podnikání, který byl vyhlášen po vstupu do EU pro zkrácené programovací období 2004-2006.

OPPI je hlavním programovým dokumentem realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v sektoru průmyslu a významným nástrojem realizace Koncepce rozvoje MSP na období 2007-2013.

OPPI spadá do kompetence MPO ČR, které je jeho řídicím orgánem. Je zaměřený na podporu rozvoje podnikatelského prostředí a podporu přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe. Podporuje vznik nových a rozvoj stávajících firem, jejich inovační potenciál a využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie. Umožňuje zkvalitňování infrastruktury a služeb pro podnikání a navazování spolupráce mezi podniky a vědeckovýzkumnými institucemi.

OPPI je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Z pohledu finančních prostředků je třetím největším českým operačním programem: z fondů EU je pro něj vyčleněno 3,04 mld. EUR, což činí přibližně 11,4 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 0,54 mld. EUR.¹³⁴

OPPI obsahuje 7 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, a ty vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.¹³⁵

- **Vznik firem** (vyčleněno 2,6 % z prostředků OPPI) - program: Start,
- **Rozvoj firem** (21,8 %) - programy: Progres, Záruka, Rozvoj, ICT v podnicích,
- **Efektivní energie** (4 %) - program: Ekoenergie,
- **Inovace** (22,4 %) - programy: Inovace, Potenciál,
- **Prostředí pro podnikání a inovace** (35,4 %) - programy: Spolupráce, Školící střediska, Prosperita, Nemovitosti,
- **Služby pro rozvoj podnikání** (7,89 %) - programy: Poradenství, Marketing, ICT a strategické služby,
- **Technická pomoc** (2,95 %).

¹³⁴ *Operační program Podnikání a inovace* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace>>.

¹³⁵ KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha, 2010, s. 191.

Hlavním cílem OPPI je zvýšit do konce programovacího období 2007-2013 konkurenceschopnost ČR a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb v ČR úrovni předních průmyslových zemí Evropy.

5.3.2 Regionální úroveň

Regionální úrovní se rozumí podpora poskytovaná prostřednictvím jednotlivých krajů. Instituce poskytující nefinanční podporu v daných regionech jsou zřízeny, financovány nebo spolufinancovány krajem anebo se na daném území alespoň nacházejí. Co se týče finanční podpory, ta je financována z rozpočtů krajů.

Oblast regionální podpory má v gesci Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. V rámci regionální politiky vypracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie a poskytuje pomoc prostřednictvím podpůrných programů. Jedním z cílů, který se dotýká MSP, je zvyšování konkurenceschopnosti. Podpora na úrovni regionů je poskytována v rámci regionu soudržnosti NUTS II a prostřednictvím jednotlivých regionálně zaměřených operačních programů.¹³⁶

V rámci cíle Konvergence je pro období 2007-2013 připraveno celkem 7 regionálních operačních programů (ROP) určených pro celé území ČR s výjimkou Hlavního města Prahy. Na ROP je z fondů EU vyčleněno celkem 4,6 mld. EUR, přičemž míra spolufinancování je v poměru 85 % z EU a 15% z národních zdrojů. ROP pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Podpora MSP v rámci ROP je vymezena územně (podle příslušného NUTS II) a také věcně v návaznosti na prioritní osy a jejich zaměření. I když je každý ROP řízen samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti (Severozápad, Severovýchod, Střední Čechy, Jihozápad, Jihovýchod, Moravskoslezsko a Střední Morava), zaměřují se na obdobné oblasti:¹³⁷

- rozvoj dopravní infrastruktury,
- rozvoj území,
- rozvoj cestovního ruchu,

¹³⁶ *Regionální politika* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>>.

¹³⁷ *Regionální operační programy* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.

- rozvoj podnikatelského prostředí.

Na krajské úrovni je velice důležitá interakce podnikatelské sféry při zpracování Programů rozvoje kraje, kde jsou vytipovány priority v hospodářské oblasti. Kraje rovněž organizují akce na podporu podnikání, mezinárodní spolupráci s vybranými regiony a poskytují různé granty a dotace na podporu podnikání, přičemž poskytnutí těchto finančních prostředků je většinou vázáno mimo jiné sídlem společnosti v daném regionu (jednotlivých krajích).¹³⁸

Mezi další formy podpory, které jsou na regionální úrovni, patří rozvoj stávajících a vznik nových podnikatelských zón. Tato tendence je důležitá pro příchod dalších investorů do kraje, což má pozitivní dopad na danou krajskou ekonomiku. Dále i pro zaměstnanost, příchod nových technologií a inovací, neboť s rozvojem ekonomických aktivit nových investorů lze očekávat i následný rozvoj domácích malých a středně velkých podniků. Podpurným prvkem pro přilákání zahraničních i domácích investorů do průmyslových zón je výstavba infrastruktury. Vzniku nových zón by však mělo předcházet důsledné vyhodnocení možností využití brownfields.

Brownfields jsou zchátralé a dlouhodobě nevyužívané objekty a areály, které se v případě regenerace a efektivního využití podnikatelskými subjekty mohou stát významnou příležitostí pro ekonomiku daného kraje. Revitalizaci brownfields lze proto také identifikovat jako další způsob podpory ze strany kraje.¹³⁹ Důležitá je rovněž podpora budování a rozvoje technologických parků, inovačních center a podnikatelských inkubátorů.

5.3.3 Místní úroveň

Třetí úroveň dle zvoleného členění je poskytování podpory na místní úrovni. Podpora na této úrovni je přiřazena k činnosti jednotlivých obcí. Finanční podpora je financována z rozpočtu obce a nefinanční podporu poskytují instituce, které jsou zřízeny, financovány nebo spolufinancovány danou obcí. Finanční podpora na místní úrovni se v mnohém podobá úrovni krajské. Městské či obecní úřady jistým způsobem spolupracují s úřady krajskými. Výše prostředků na podporu podnikatelů je vyčleněna a uvedena v rozpočtu dané obce.

¹³⁸ BINEK, J., et al. *Obce a regiony pro podnikatele: Podnikatelé pro obce a regiony*. Brno, 2011, s. 33.

¹³⁹ *Národní databáze brownfieldů* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.brownfieldy.cz/>>.

Nejčastější formou podpory podnikání jsou granty a dotace plynoucí z rozpočtů obcí, které obvykle navazují na granty a dotace krajského úřadu. Jedná se buď o dotaci poskytnutou z jednotlivých programů podpory, kdy na daný program je vyčleněna určitá výše prostředků a daná obec si o dotaci sama požádá, nebo je poskytnuta dotace přímo z rozpočtu daného města, přičemž v tomto případě je konkrétně uveden účel dotace pro konkrétního příjemce. Pro každý program podpory jsou stanovena vlastní pravidla pro poskytování dotací z daného programu podpory. V určitých případech je možné stanovit výši spoluúčasti žadatele k danému projektu, akci či činnosti, na který požaduje dotaci z konkrétního programu.

Podpora podnikání na úrovni obce je obvykle spojena s konkrétními lokalitami, případně s konkrétními podnikateli. Jde o záležitost využití potenciálu místních podmínek a o zajištění rozvoje potřebných služeb. Obec může na podporu podnikání zejména:¹⁴⁰

- vymezovat vhodné plochy v rámci územního plánu,
- budovat technickou infrastrukturu usnadňující využití dostupných ploch a objektů k podnikatelské činnosti, brownfields,
- poskytnout prostory pro podnikání v majetku obce za zvýhodněných podmínek (např. zvýhodněný pronájem pro provoz drobných služeb),
- zřizovat specifické typy podnikatelské infrastruktury (např. podnikatelské zóny, podnikatelské/inovační inkubátory),
- zprostředkovat kontakty, zkoordinovat podnikatelské aktivity v obci,
- napomoci propagaci podnikatelů apod.

Dotace z jednotlivých programů podpory pro MSP se mohou poskytovat například v těchto oblastech:

- cestovní ruch,
- kultura,
- ochrana životního prostředí,
- sport a tělesná kultura.

V praxi je však běžnější, že se tyto podpory poskytují spíše v neziskovém sektoru, tedy nevládním neziskovým organizacím.

¹⁴⁰ BINEK, J., et al. *Obce a regiony pro podnikatele: Podnikatelé pro obce a regiony*. Brno, 2011, s. 36.

5.4 Vliv podpory podnikání na kvantitu podnikatelských subjektů v regionu Voticko

5.4.1 Podpora podnikání na národní úrovni

Správní obvod obce s rozšířenou působností Votice je součástí regionu soudržnosti NUTS II Střední Čechy. V rámci jednotlivých operačních programů EU byl na podporu podnikání zaměřen **Operační program Průmysl a podnikání (OPPP)**, který byl vyhlášen po vstupu do EU na zkrácené programovací období 2004-2006.

Celkově bylo na OPPP pro celé programové období 2004-2006 alokováno ze zdrojů EU (konkrétně z ERDF) 260,8 mil. EUR, podíl OPPP na celkové podpoře tak tvořil 17,94 % z finančních prostředků vyčleněných ze strukturálních fondů na operační programy Cíle 1 v ČR. Spolu s národními finančními zdroji činila celková alokace pro OPPP 347,8 mil. EUR.

Subjekty se sídlem na území regionu Střední Čechy získaly z OPPP v období 2004-2006 dotace v celkové výši 1 179,1 milionu Kč, což představuje 14,8 % z celkového objemu dotací celého OP. Podíl regionu Střední Čechy na HDP činil 13,6 %. Přímá podpora firmám činila 720,4 milionu Kč, což je 61,1 % celkové podpory směřující do regionu.¹⁴¹

Tabulka č. 10: Struktura podpořených projektů v rámci OPPP ve Středočeském kraji v období 2004-2006¹⁴²

Podpořené projekty OPPP - Středočeský kraj 2004-2006			
Program	Počet žádostí	Počet projektů	Výše dotace (v tis. Kč)
1. Prosperita	10	4	333 639
2. Reality	11	8	172 245
3. Školící střediska	11	5	65 708
4. Klastery	3	0	0
5. Start	45	41	18 670
6. Kredit	107	61	155 783
7. Marketing	69	54	36 573
8. Rozvoj	94	42	238 417
9. Inovace	55	15	214 460
10. Obnovitelné zdroje	21	7	111 941
11. Úspory energie	4	3	5 492

¹⁴¹ *Vyhodnocení dopadů realizace OPPP 2004-2006 na hospodářský vývoj v regionech soudržnosti ČR* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/opp>>.

¹⁴² *Vyhodnocení dopadů realizace OPPP 2004-2006 na hospodářský vývoj v regionech soudržnosti ČR* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/opp>>.

Na úrovni regionu NUTS II Střední Čechy bylo v rámci OPMP v období 2004-2006 nejvíce podaných žádostí a zároveň největší počet rozhodnutí o schválení dotace v rámci programu Kredit. Celková výše dotace na tento program činila 155 783 tis. Kč. Největší část z celkové podpory směřující do regionu byla získána z programu Prosperita (28,3 % - 333,6 milionu Kč). V rámci tohoto programu získal region Střední Čechy druhý největší objem podpory ze všech regionů (19,0 %). Tyto prostředky byly použity na rozvoj podmínek pro inovační podnikání. Celkem byly podpořeny 4 podnikatelské inkubátory, 3 vědeckotechnické parky a + centrum pro transfer technologií.

Přes 20 % celkové podpory z OPMP směřujících do regionu připadlo na program Rozvoj, který byl spolu s programem Inovace dle objemu dotace největším programem, ve kterém byly příjemci pouze firmy. V programu Rozvoj byly podpořeny výhradně malé a střední podnikatelé.

Za nejúspěšnější programy z hlediska podpory podnikání v rámci OPMP jak v celé ČR, tak i v regionu Střední Čechy, jehož součástí je i správní obvod Votice, lze jednoznačně označit dotační programy Prosperita a Rozvoj a oba úvěrové programy Start a Kredit.

Na OPMP navázal **Operační program Podnikání a inovace 2007-2013 (OPPI)**. OPPI obsahuje 15 programů, přičemž některé pokračují v obdobné podobě z OPMP a některé jsou zcela nové. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj je pro něj vyčleněno 3,12 mld. EUR. Ke dni 12. března 2013 byla přiznána dotace celkem 8 311 projektům v celkové hodnotě 72 673 005 618 Kč, jedná se o projekty, kterým již bylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace.¹⁴³

OPPI zatím nelze jednoznačně vyhodnotit, vzhledem k jeho stále probíhajícímu období. Z tabulky č. 11: *Struktura podpořených projektů v rámci OPPI ve Středočeském kraji ke dni 12. března 2013*, však vyplývá několik skutečností. Podstatně vzrostl zájem podnikatelů o zavádění a rozšiřování informačních systémů. Nepochybně i program Inovace zaznamenal oproti svému předchůdci velký nárůst. Na druhou stranu zde hraje důležitou roli i skutečnost, že v rámci tohoto operačního programu je přiděleno podstatně větší množství přidělených finančních prostředků, které může ČR čerpat z fondů EU.

¹⁴³ *Statistika čerpání dotací z programů OPPI k 12.3.2013* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/StatistikaCerpáníDotací.aspx>>.

Tabulka č. 11: Struktura podpořených projektů v rámci OPPI ve Středočeském kraji ke dni 12. března 2013¹⁴⁴

Podpořené projekty OPPI - Středočeský kraj ke dni 13. 3. 2013		
Program	Počet podaných žádostí	Počet přiznaných dotací
Eko-energie	379	90
ICT v podnicích	257	142
ICT a strategické služby	165	68
Inovace - inovační projekty	369	133
Inovace - ochrana prům. vlastnictví	63	26
Klastry	12	4
Marketing	176	111
Nemovitosti	240	82
Poradenství	91	59
Potenciál	310	76
Prosperita - veřejná	45	11
Prosperita - neveřejná	15	3
Rozvoj	69	12
Školící střediska	161	63
Technologické platformy	12	4

V následující tabulce č. 12: *Příjemci podpory z OPPI ve správním obvodu Votice*, jsou uvedeni podnikatelé správního obvodu Votice, kteří obdrželi podporu v příslušných programech OPPI ke dni 12. března 2013.

Z této tabulky de facto vyplývá, že příjemci podpory se sídlem v daném obvodu jsou prozatím 2 firmy. První firma BOBO BLOK, spol. s r.o. realizovala jeden projekt v rámci programu ICT v podnicích v celkové výši podpory 1 338 000 Kč. Druhá firma STS Olbramovice, spol. s r.o. byla z hlediska čerpání dotací v rámci OPPI mnohem úspěšnější a zrealizovala celkem 8 projektů v rámci různých programů, a to v celkové výši podpory 21 400 000 Kč.

¹⁴⁴ *Statistika čerpání dotací z programů OPPI k 12.3.2013* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/StatistikaCerpáníDotací.aspx>>.

Tabulka č. 12: Příjemci podpory z OPPI ve správním obvodu Votice¹⁴⁵

Příjemci podpory z OPPI - správní obvod Votice ke dni 12. 3. 2013				
Firma	Název projektu	Program	Výše podpory (v Kč)	Proplaceno (v Kč)
BOBO BLOK, spol. s r.o.	Modernizace ICT BOBO BLOK, spol. s r.o.	ICT v podnicích - Výzva III	1 338 000	780 000
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Inovace zařízení na zpracování biomasy pro energetické účely.	Inovace - Inovační projekt - Výzva I	7 500 000	7 500 000
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Pořízení a implementace moderních informačních systémů v oblasti přípravy plánování a řízení výroby.	ICT v podnicích - Výzva II	625 000	591 417
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Inovace krmného a nastýlacího návěsu s metacím kolem.	Inovace - Inovační projekt - Výzva IV	2 000 000	0
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Inovace mobilního zařízení pro rozdužení a dávkování slisované biomasy.	Inovace - Inovační projekt - Výzva III	6 500 000	5 914 282
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Inovace plicího zařízení pro účely bioplynových stanic.	Inovace - Inovační projekt - Výzva IV	3 000 000	2 893 946
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Pořízení a zavedení moderních firemních informačních a komunikačních technologií.	ICT v podnicích - Výzva I	900 000	740 815
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Zvýšení konkurenceschopnosti na zahraničních trzích	Marketing - Výzva II	475 000	0
STS Olbramovice, spol. s r.o.	Pořízení a implementace moderních informačních systémů v oblasti zásobování, přípravy a řízení výroby	ICT v podnicích - Výzva III	400 000	0

5.4.2 Podpora podnikání na regionální úrovni

Podpora na úrovni regionů je poskytována v rámci regionu soudržnosti NUTS II prostřednictvím jednotlivých regionálně zaměřených operačních programů, na které je pro období 2007-2013 určeno 7 regionálních operačních programů (ROP).

¹⁴⁵ *Statistika čerpání dotací z programů OPPI k 12.3.2013* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/StatistikaCerpaniDotaci.aspx>>.

Těmto programům předcházela **Společný regionální operační program (SROP)**. Byl to souhrnný dokument zahrnující rozvojové priority 7 regionů soudržnosti, které byly ve zkráceném období 2004 - 2006 podporovány ze strukturálních fondů EU. Důraz byl kladen na podporu vyváženého a udržitelného ekonomického rozvoje regionů, který vycházel z iniciativ veřejného, neziskového a soukromého sektoru. SROP byl významným nositelem na podporu MSP.

Na území Středočeského kraje se v rámci grantových schémat SROP zrealizovalo celkem 116 projektů, přičemž Středočeský kraj přerozdělil finanční prostředky v celkové výši 317 026 019 Kč. Podnikatelé v rámci Středočeského kraje měli v tomto období možnost čerpat finanční prostředky pomocí následujících grantových schémat:¹⁴⁶

- Podpora drobného podnikání ve vybraných regionech,
- Podpora malého a středního podnikání ve vybraných regionech.

Tabulka č. 13: Zrealizované projekty a přerozdělené finanční prostředky pro MSP v rámci SROP ve Středočeském kraji¹⁴⁷

Projekty a fin. prostředky určené pro MSP v rámci SROP Středočeský kraj			
Grantové schéma	Počet zrealizovaných projektů	Celkové uznatelné náklady (Kč)	Celková dotace
Podpora drobného podnikání	2	5 936 000	2 788 000
Podpora malého a středního podnikání	10	77 319 894	30 036 165

Jak vyplývá z předchozí tabulky, Krajský úřad Středočeského kraje realizoval v rámci opatření 1.1 (Podpora drobného podnikání) celkem 2 projekty, na které přerozdělil finanční prostředky ve výši 2 788 000 Kč, z toho bylo vyplaceno 836 400 Kč z rozpočtu Středočeského kraje. V rámci opatření 1.1 (Podpora malého a středního podnikání) realizoval celkem 10 projektů a přerozdělil finanční prostředky ve výši 30 086 155 Kč, z toho bylo vyplaceno 9 006 177 Kč z rozpočtu Středočeského kraje. Ze všech 12 příjemců dotace však nebyl žádný ekonomický subjekt se sídlem na území správního obvodu Votice.

¹⁴⁶ *Grantová schémata SROP* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://fondyeu.kr-stredocesky.cz/index.asp?category=&thema=289095>>.

¹⁴⁷ *Grantová schémata SROP* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://fondyeu.kr-stredocesky.cz/index.asp?category=&thema=289095>>.

Pro stávající období 2007-2013 je určeno 7 regionálních operačních programů. Hlavním cílem **ROP NUTS II Střední Čechy (ROP SČ)** k roku 2013 je vytvořit podmínky pro dynamický růst HDP regionu a zajištění vysoké kvality života obyvatel měst i venkova prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu pro bydlení, podnikání, investice a cestovní ruch a je pro něj z Evropského fondu pro regionální rozvoj vyčleněno 571,72 mil. EUR.¹⁴⁸

ROP SČ je realizován prostřednictvím 4 prioritních os, přičemž na oblast podpory podnikání je zaměřena zejména osa č. 2: Cestovní ruch - oblast podpory 2.1 Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu - podpora je zaměřena primárně na budování, rozšíření nebo modernizaci ubytovacích zařízení malých a středních podnikatelů a rozšíření nabídky doplňkových služeb ve vazbě na ubytovací zařízení. Na tuto prioritní osu bylo vyčleněno 82,8 mil. EUR, což činí 14,8 % ROP SČ. Z národních zdrojů je míra spolufinancování 14,6 mil. EUR. Celkové veřejné zdroje prioritní osy č. 2 činí 97 408 054 EUR.¹⁴⁹

Tabulka č. 14: Stav čerpání ROP SČ - prioritní osa č. 2 Cestovní ruch ke dni 31. 1. 2013¹⁵⁰

Stav čerpání dotací z ROP SČ k 31. 1. 2013 - prioritní osa č. 2	
	2.1 Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu
Celková alokace podpory (Kč)	626 878 683
Podané žádosti o dotace (Kč)	3 076 465 334
Schválené projekty (Kč)	539 966 307
Proplacené prostředky příjemcům (Kč)	337 957 424
Prostředky předložené k certifikaci (Kč)	146 339 724
Certifikované prostředky předložené EK (Kč)	140 340 209

¹⁴⁸ *Regionální operační program NUTS II Střední Čechy* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Stredni-Cechy>>.

¹⁴⁹ *Finanční plán – souhrnná tabulka 2007-2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.ropstrednicechy.cz/documents.php?mid=be9d5e74-949d-102b-acac-00e0814daf34>>.

¹⁵⁰ *Aktuální stav čerpání* [online]. Praha : Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.ropstrednicechy.cz/documents.php?mid=58a8afce-a086-102c-973e-00e0814daf34>>.

Tabulka č. 15: Příjemci podpory z OPPI ve správním obvodu Votice

Příjemci podpory z ROP SČ - správní obvod Votice ke dni 14. 3. 2013				
Firma	Název projektu	Oblast podpory	Alokovaná částka (Kč)	Celková částka proplacená při konci projektu (Kč)
Farma Čapí hnízdo, a.s.	Multifunkční kongresový sál	2.1	50 000 000	49 997 443

Vzhledem ke stále probíhajícímu období ROP SČ, nelze zatím tento program jednoznačně vyhodnotit. Oproti předchozímu programu SROP však zaznamenal tento program velký nárůst počtu žadatelů o dotace. Na tento program je rovněž přiděleno podstatně větší množství přidělených finančních prostředků, ze kterých lze čerpat dotace. Z hlediska správního obvodu Votice se podařilo úspěšně získat dotace jednomu podnikatelskému subjektu Farma Čapí hnízdo, a.s. v roce 2008 na rozsáhlý projekt Multifunkční kongresový areál Čapí hnízdo, a to dotace ve výši 50 milionů korun.

Další podporou na regionální úrovni je finanční či nefinanční podpora poskytovaná prostřednictvím krajských úřadů, a to v podobě různých dotací, grantů a příspěvků. Středočeský kraj (SK) poskytuje každoročně řadu grantových a dotačních schémat, která jsou separována do několika oblastí. Na podporu podnikání je určen pouze jeden z nich. Jedná se o **Fond cestovního ruchu a podpory podnikání**, který spravuje Odbor regionálního rozvoje.

Fond cestovního ruchu a podpory podnikání má 2 tematická zadání obsahující jednotlivé oblasti podpory:¹⁵¹

- Oblast cestovního ruchu - podpora budování a rekonstrukce sociálních zařízení v turistických oblastech SK, výstavba a vybavení turistických informačních center SK, podpora agroturistiky, historická kolejová doprava, cyklobusy, vodní turistika a rekreační plavba, podpora projektů značení významných turistických cílů, propagační materiály cestovního ruchu,
- Oblast podpory podnikání - podpora tradičních řemesel, podpora středního a drobného podnikání.

¹⁵¹ *Fond cestovního ruchu a podpory podnikání* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/grantova-a-dotacni-rizeni/stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani/fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani.htm?pg=2>>.

Každý žadatel smí v daném roce podat jednu žádost o dotaci z Fondu, jehož podmínky splňuje. Jeden projekt/jednu akci v jednom kalendářním roce není možné podporovat z více fondů najednou.

V roce 2011 byly schváleny dotace v rámci Fondu cestovního ruchu a podpory podnikání celkem 23 žadatelům, přičemž žádný z těchto subjektů neměl sídlo na území správního obvodu Votice.¹⁵²

Důležitou roli v nefinanční podpoře podnikání na území Středočeského kraje plní **regionální kancelář** pro Středočeský kraj a Prahu v rámci instituce **CzechInvest**. Regionální kancelář průřezově realizuje veškeré činnosti poskytované agenturou CzechInvest. Primárně je zaměřena na poradenskou činnost pro všechny fáze implementace programů spolufinancovaných z rozpočtu EU. Současně podporuje zahraniční investice, regionální projekty a spolupráci s regionálními partnery na významných projektech podpory podnikatelského prostředí ČR. V roce 2011 bylo v oblasti strukturálních fondů v doznívajícím Operačním programu Průmysl a podnikání (OPPP) realizováno 525 konzultací. Aktuálně běžící výzvy Operačního programu Podnikání a inovace (OPPI) si pak vyžádaly 16 988 všeobecných konzultací.¹⁵³

Další významnou institucí v oblasti nefinanční podpory podnikání na krajské úrovni je **Krajská hospodářská komora Středočeského kraje**, která napomáhá podnikatelům v rozvíjení jejich potenciálu a činnosti a řeší aktuální témata podnikatelů.

Regionální poradenská a informační centra (RPIC) Středočeský kraj - jedná se o poradenské firmy, jejichž výběr byl proveden na základě doporučení regionálních orgánů (okresní úřady, městské úřady, úřady práce apod.), a které se prokázaly jako věrohodné pro poskytování poradenských a informačních služeb pro malé a střední podniky (MSP) v regionech. V rámci Středočeského kraje působí následující:¹⁵⁴ APIS Nymburk, spol. s r.o., CERT Kladno, s.r.o., FINVEST Příbram s.r.o., SIGMIN, a.s.

¹⁵² *Přidělení dotací pro Středočeský fond cestovního ruchu a podpory podnikání pro rok 2011* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/grantova-a-dotacni-rizeni/stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani/prideleni-dotaci-pro-stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani-pro-rok-2011.htm?pg=1>>.

¹⁵³ *Výroční zpráva 2011* [online]. Praha : CzechInvest, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>>.

¹⁵⁴ *Regionální poradenská a informační centra* [online]. Praha : BusinessInfo, 2013 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-poradenska-a-informacni-1869.html#b13>>.

Tato centra poskytují pro MSP bezplatné úvodní konzultace a cenově zvýhodněné služby podnikatelského poradenství, pomoc při vytváření podnikatelských plánů a realizačních projektů, zprostředkování bankovních úvěrů, vytváření nových pracovních míst, poskytují informace o dalších možných programových podporách a podporách regionu, organizují vzdělávací semináře pro podnikatele apod. RPIC poskytují služby buď bezplatně, nebo za snížené sazby.

5.4.3 Podpora podnikání na místní úrovni

Podpora na místní úrovni navazuje na podporu, která byla poskytována na té krajské. Z pohledu finanční podpory se jedná o finanční příspěvky přímo z rozpočtu města Votice, kdy je v rozpočtu uveden konkrétní účel dotace. Oblast podpory v rámci správního obvodu Votice je různorodá, avšak přímo zaměřená podpora pro podnikatelské subjekty a podnikání se prakticky nevyskytuje. Zájem města směřuje obvykle na jiné oblasti podpory.

Město Votice si v roce 2010 nechalo zpracovat analýzu brownfields, na základě které byly vyhodnoceny kromě jiných faktorů i hospodářské podmínky správního obvodu Votice z hlediska ploch k podnikání, a to následovně:¹⁵⁵

- Plochy k podnikání zůstávají u základních podniků obvodu ORP stejné. Řada menších podniků a zemědělských provozoven zanikla a zbyly plochy, které jsou dnes nevyužité (brownfields). V případě strategického investora však město Votice nemá mnoho co nabídnout. Proto je nutné v územním plánu vymezit plochy nové s ohledem na výstavbu dálnice D3. Plochy k podnikání jsou podchyceny územními plány.
- Průmyslových brownfields bylo nalezeno velmi málo, což je dáno předešlým charakterem využití území a polohou areálů, která umožnila jejich nové využití pro výrobu nebo logistiku. Byly evidovány pouze tři průmyslové lokality o celkové rozloze 2,5 ha.
- Vzhledem k vyjížděcí za prací mimo území ORP není pravděpodobné, že by docházelo k přesunu pracovních příležitostí do ORP Votice.

¹⁵⁵ *Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Votice* [online]. Praha : GEFOS, a.s., 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://search.seznam.cz/?q=Gefos+Votice&aq=-1&oq=Gefos+Votice&sourceid=szn-HP&thru=>>>.

Tabulka č. 16: SWOT analýza hospodářských podmínek ve správním obvodu Votice¹⁵⁶

<p>Slabé stránky</p> <p>Pracovní příležitosti nejen v okrajových částech ORP, problematika zaměstnanosti v zemědělství a jeho rentabilita.</p>	<p>Silné stránky</p> <p>Podmínky pro výrobu a služby dopravním napojením, vytváření okruhu služeb kolem cestovního ruchu, relativně stabilní nezaměstnanost, sociální soudržnost, územní podmínky vhodné pro umístění produkčních ploch.</p>
<p>Příležitosti</p> <p>Vyšší počet podniků ve službách, rekreaci a cestovním ruchu.</p>	<p>Hrozby</p> <p>Zvyšování nezaměstnanosti v obvodu ORP, odliv obyvatel do vyšších center, příliv nekvalifikovaných imigrantů, stále nízký počet firem ve službách (včetně dopravních) a v cestovním ruchu.</p>

5.4.4 Vývoj počtu ekonomických subjektů v regionu Voticko

V rámci Středočeského kraje je obec s rozšířenou působností Votice z celkových 26 správních obvodů Středočeského kraje nejmenším obvodem. Žije zde nejnižší počet obyvatel a svou rozlohou představuje osmou nejmenší rozlohu mezi obvody kraje.

Tabulka č. 17: Základní údaje ORP Votice k 31. 12. 2011¹⁵⁷

Základní údaje ORP Votice					
Území	Počet obcí	Výměra (ha)	Počet obyvatel		
			1991	2001	2011
Středočeský kraj	1 145	1 101 529	1 112 882	1 122 473	1 279 345
ORP Votice	15	28 877	12 651	11 970	12 309

Následující tabulka č. 18 se zaměřuje na vývoj počtu všech registrovaných ekonomických subjektů ve správním obvodu Votice od roku 2003 do roku 2011. Subjekty jsou dále rozděleny na fyzické osoby a právnické osoby, přičemž u fyzických

¹⁵⁶ Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Votice [online]. Praha : GEFOS, a.s., 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://search.seznam.cz/?q=Gefos+Votice&aq=-1&oq=Gefos+Votice&sourceid=szn-HP&thru=>>>.

¹⁵⁷ Statistická ročenka Středočeského kraje 2012 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z WWW: <[>](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-12-r_2012-27)>.

osob jsou uvedeny počty živnostníků a zemědělských podnikatelů a u právnických osob jsou uvedeny počty obchodních společností, družstev a státních podniků.

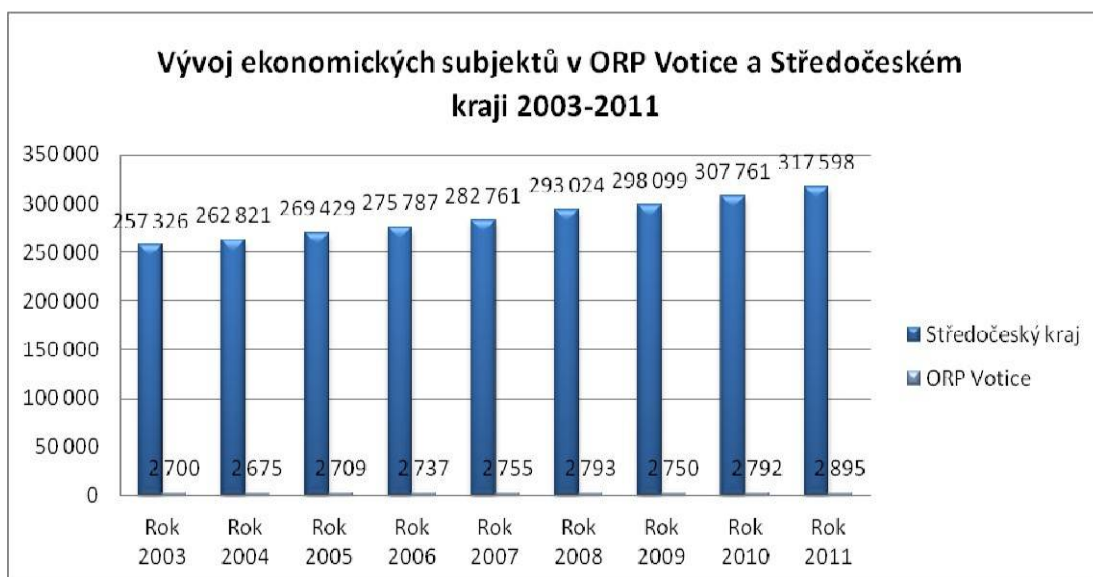
Tabulka č. 18: Vývoj počtu ekonomických subjektů ve správním obvodu Votice¹⁵⁸

Vývoj počtu ekonomických subjektů na území ORP Votice 2003-2011									
Rok	Ekonomické subjekty celkem	Fyzické osoby	Z toho:		Právnické osoby	Z toho:			
			Živnostníci	Zemědělství podnikatelé		Obchodní společnosti	Družstva	Státní podniky	Sdružení a organizační jednotky sdružení
2003	2 700	2 398	2 005	-	302	103	9	-	-
2004	2 675	2 369	1 996	-	306	107	7	-	-
2005	2 709	2 393	2 024	-	316	108	7	-	-
2006	2 737	2 415	2 053	-	322	110	7	-	-
2007	2 755	2 421	2 074	-	334	117	7	-	-
2008	2 793	2 457	2 110	-	336	121	6	-	-
2009	2 750	2 401	2 190	120	349	120	5	-	-
2010	2 792	2 427	2 235	126	365	124	5	-	141
2011	2 895	2 522	2 318	124	373	120	5	-	151

Z předchozí tabulky č. 18: *Vývoj počtu ekonomických subjektů ve správním obvodu Votice* je zřejmé, že se počet ekonomických subjektů od roku 2003 do roku 2011 celkem stabilně postupně zvyšoval. K výraznějšímu nárůstu počtu ekonomických subjektů došlo v roce 2011 o 3,7 %, přičemž se tento nárůst projevil u fyzických osob, a to u živnostenských podnikatelů. V rámci správního obvodu převažují z velké části ekonomické subjekty podnikající jako fyzické osoby. Podíl velkých podnikatelských subjektů je ve správním obvodu Votice téměř zanedbatelný. Pro porovnání je v následujícím grafu č. 2 uveden vývoj počtu ekonomických subjektů ve správním obvodu Votice a vývoj počtu ekonomických subjektů v rámci Středočeského kraje. Podíl počtu podnikatelů v ORP Votice na celkovém počtu podnikatelů ve Středočeském kraji je minimální. V roce 2011 byl tento podíl pouhých 0,91 %.

¹⁵⁸ *Statistická ročenka Středočeského kraje 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-12-r_2012-27>.

Graf č. 2: Vývoj počtů ekonomických subjektů v ORP Votice a Středočeském kraji¹⁵⁹

Mnozí lidé v současnosti vstupují do podnikání, a to zejména do živnostenského podnikání, z důvodu východiska z nouze, aby využili státní podporu. Evidovaní nezaměstnaní mohou požádat úřad práce o příspěvek do začátku podnikání, který poskytuje Ministerstvo práce a sociálních věcí za účelem snížení nezaměstnanosti, pokud předloží smysluplný podnikatelský záměr.

Tabulka č. 19: Vývoj nezaměstnanosti ve správním obvodu Votice 2003-2011¹⁶⁰

Vývoj nezaměstnanosti v ORP Votice 2003-2011			
Rok	Ekonomicky aktivní	Uchazeči o zaměstnání celkem	Míra nezaměstnanosti v %
2003	5 830	222	3,8
2004	5 830	274	4,7
2005	5 830	238	4,1
2006	5 830	196	3,4
2007	5 830	179	3,2
2008	5 830	188	3,3
2009	5 830	304	5,1
2010	5 830	369	6,3
2011	5 830	346	5,8

¹⁵⁹ *Statistická ročenka Středočeského kraje 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-12-r_2012-27>.

¹⁶⁰ *Statistická ročenka Středočeského kraje 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-12-r_2012-27>.

Jak vyplývá z tabulky č. 19: *Vývoj nezaměstnanosti ve správním obvodu Votice 2003-2011*, nezaměstnanost měla za poslední tři roky sice vzrůstající tendenci, ale stále se pohybuje na celkově přijatelné úrovni. V konečném důsledku na jedné straně není tolik zatěžován státní rozpočet a podnikatelé do něj naopak přispívají v podobě daní a na druhé straně z rozpočtu pak plynou finanční prostředky na výplatu sociálních dávek, tvorbu nových pracovních míst, rekvalifikace nezaměstnaných či na podporu podnikatelské činnosti. Nárůst počtu ekonomických subjektů se tak pozitivním způsobem odráží i na optimální úrovni ve vývoji nezaměstnanosti ve správním obvodu Votice.

Vzhledem k celkovému počtu obyvatel (12 309) je ve správním obvodu Votice poměrně vysoký počet vydaných oprávnění k podnikání, v roce 2011 celkem 2 895. Z analýzy dat vyplývá, že vývoj počtu ekonomických subjektů v ORP Votice je vcelku rovnoměrný. V rámci všech subjektů převažuje z velké části počet malých a středních podnikatelů (zhruba 99 %). Podíl velkých podnikatelských subjektů na celkovém počtu podnikatelů je jen minimální.

Počet ekonomických subjektů a jejich aktivity má velký vliv na obyvatele správního obvodu Votice, kteří mohou být zaměstnanci těchto podnikatelů. Příznivá či nepříznivá ekonomická situace podnikatelských subjektů ve značné míře ovlivňuje míru nezaměstnanosti ve správním regionu a tím i počet obyvatel, kteří jsou závislí na různých finančních transferech - podpoře v nezaměstnanosti či dalších sociálních dávkách. Kvantita ekonomických subjektů a jejich ekonomická situace tak určitým způsobem ovlivňuje i životní úroveň ve správním obvodu Votice. Narůstající počet ekonomických subjektů v ORP Votice má pozitivní vliv na vývoj nezaměstnanosti, která se dlouhodobě pohybuje na přijatelné úrovni.

5.5 Návrh legislativních opatření přispívající ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy

Úloha veřejné správy z hlediska státní správy spočívá zejména ve vytváření právního, ekonomického či správního prostředí podporující podnikatelské prostředí, činnost jednotlivých aktérů rozvoje, v koncepční činnosti a usměrňování rozvojových aktivit, v rozdělování prostředků státního rozpočtu na zvolená opatření.

Pro správu území byl významný vznik krajů jako vyšších územněsprávních celků v roce 2001, které realizují významnou část rozvojových aktivit na daném území kraje a zároveň realizují regionální rozvoj v ČR.

Obce jsou základní jednotkou regionálního rozvoje. Vytvářejí podmínky pro život i pro samotné podnikání. Z hlediska vytváření podmínek pro rozvoj podnikání a kvalitní podnikatelské prostředí hraje obec velkou roli ve vymezení ploch pro podnikání a při řešení lokálních problémů podnikatelů, ale mnohem zásadnější je legislativní rámec na národní úrovni.

Samotný rámec pro podnikání je dán národními rámcovými podmínkami, které tvoří určitou základnu pro tvorbu rozvoje podnikání. Legislativní podmínky jsou dány oficiálními předpisy pro podnikání, jako jsou živnostenský zákon, obchodní zákoník či zákon o podpoře podnikání. České legislativní prostředí se vyznačuje zejména nízkou efektivností vymáhání práva a vysokou byrokracií. Podnikatelům značně komplikují život rychlé, časté a nekoncepční změny právního prostředí, na které nestačí pružně reagovat. Zákony se stávají stále více nepřehlednými a nesrozumitelnými. Z hlediska státní správy by ke zlepšení podnikatelského prostředí přispělo:

- celkové zjednodušení a zpřehlednění právních předpisů upravujících podnikání,
- pokračovat ve snižování administrativní zátěže podnikatelů, zejména v oblasti jejich informačních povinností,
- větší možnosti podnikatelů formulovat a prosazovat návrhy legislativních opatření a změn a spolupodílet se na vytváření příznivého právně-ekonomického prostředí pro podporu podnikání,
- zefektivnit systém využívání finančních prostředků z EU a v souvislosti s tím zjednodušit administrativní proces při získávání dotací,
- trvale podporovat rozvoj malého a středního podnikání,
- zjednodušit daňový systém a celkové vysoké daňové zatížení podnikatelů,
- zvýšit efektivnost vymáhání práva,
- zjednodušit administrativně náročný způsob zakládání nových podnikatelských subjektů,
- zjednodušení komunikace s veřejnou správou pomocí informačních a komunikačních technologií,
- zveřejňovat legislativní normy před datem jejich účinnosti v dostatečném předstihu.

Určitá možná podpora při podpoře podnikatelského prostředí může existovat i ze strany obce či regionu:

- kvalitní a výkonná veřejná správa: kodex chování úředníků, zlepšení informování obyvatel či stávajících podnikatelů o existujících volných prostorách, veřejných zakázkách, fungování obecního úřadu, vytvářet možnosti elektronické komunikace s úřady,
- usnadnit přístup stávajících podnikatelů k volným plochám a objektům vhodným pro podnikání,
- poskytovat podnikatelům co nejkvalitnější informace,
- kultivovat podmínky pro podnikání v dané obci či regionu,
- rovné podmínky při podnikání v obci či regionu,
- usnadnit přístup podnikatele k lidským, materiálně-technickým a finančním zdrojům.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zejména analyzování politické a ekonomické podpory podnikání v České republice ze strany státu a jejích dopadů na příkladu vývoje počtu podnikatelských subjektů v regionu ORP Voticko, který je z celkových 26 správních obvodů Středočeského kraje nejmenším obvodem. Dílčím cílem byl návrh optimálních legislativních opatření přispívající ke zlepšení podnikatelského prostředí z pohledu veřejné správy.

Charakter a kvalitu podnikání a podnikatelského prostředí do značné míry obklopují a ovlivňují zejména ekonomické a politické aspekty státu. Vzhledem k tomu, že podnikání představuje rozsáhlou součást tržní ekonomiky každého vyspělého státu, významnou měrou přispívá k fungování trhu a má nezastupitelnou úlohu z hlediska nezaměstnanosti, jsou za účelem zlepšení podnikatelského prostředí realizovány různé formy ekonomických či politických podpor podnikání.

Z institucionálního a informačního hlediska působí v České republice široká řada specializovaných institucí, bank, poradenských center a informačních sítí, která podnikatelům nabízí nejen informační, ale především finanční podporu ve formě zvýhodněných programů, které jsou z části financovány z prostředků státního rozpočtu a z části z prostředků fondů EU. Tyto subjekty působí na vládní, nevládní i soukromé úrovni.

Na podporu podnikání lze nahlížet ze tří úrovní pohledu: národní, regionální, místní. Na základě zjištěných údajů je zřejmé, že největší a nejkonkrétněji vymezená podpora zaměřená na podnikání je v rámci národní úrovně. Podporu podnikání určuje řada operačních programů. Na zkrácené období byl zaměřen OPMP 2004-2006, na který bylo alokováno ze zdrojů EU 260,8 mil. EUR. Spolu s národními zdroji činila celková alokace pro OPMP 347,8 mil. EUR. Podnikatelské subjekty se sídlem na území regionu NUTS II Střední Čechy, jehož součástí je ORP Votice, získaly z OPMP v období 2004-2006 dotace v celkové výši 1 179,1 mil. Kč, což představuje 14,8 % z celkového objemu dotací celého OP. Podíl regionu Střední Čechy na HDP činil 13,6 %. Přímá podpora firmám činila 720,4 milionu Kč, což je 61,1 % celkové podpory směřující do regionu.

Na OPPP navázal OPPI 2007-2013, na který je z EU vyčleněno 3,12 mld. EUR. Ke dni 12. března 2013 byla v ČR přiznána dotace celkem 8 311 projektům v celkové hodnotě 72 673 005 618 Kč. V rámci ORP Votice byly příjemci podpory 2 velké firmy, a to firma BOBO BLOK, s.r.o., která realizovala jeden projekt s celkovou výší podpory 1 338 000 Kč a druhá firma STS Olbramovice, spol. s r.o., která realizovala 8 projektů s celkovou výší podpory 21 400 000 Kč.

Na regionální úrovni byl na podporu podnikání zaměřen SROP 2004-2006, který podporoval 7 regionů soudržnosti NUTS II. V rámci regionu NUTS II Střední Čechy se zrealizovalo celkem 116 projektů s celkovou výší podpory 317 026 019 Kč. Na podporu podnikání byla zaměřena 2 grantová schémata: Podpora drobného podnikání ve vybraných regionech, Podpora malého a středního podnikání ve vybraných regionech. Prostřednictvím prvního grantu byly zrealizovány 2 projekty, na které Středočeský kraj přerozdělil finanční prostředky ve výši 2 788 000 Kč, z toho bylo vyplaceno 836 400 Kč z rozpočtu Středočeského kraje. U druhého grantu bylo realizováno 10 projektů a přerozděleno celkem 30 086 155 Kč, z toho bylo vyplaceno 9 006 177 Kč z rozpočtu Středočeského kraje. Ze všech 12 příjemců dotace však nebyl žádný ekonomický subjekt se sídlem na území ORP Votice.

Pro stávající období je určen ROP NUTS II Střední Čechy 2007-2013, na který je vyčleněno z EU 571,72 mil. EUR. Na oblast podpory podnikání je zaměřena zejména prioritní osa č. 2: Cestovní ruch - oblast podpory 2.1 Podnikatelská infrastruktura a služby cestovního ruchu. Na tuto prioritní osu bylo vyčleněno 82,8 mil. EUR, což činí 14,8 % ROP SČ. Z národních zdrojů je míra spolufinancování 14,6 mil. EUR. Celkové veřejné zdroje prioritní osy č. 2 činí 97 408 054 EUR. K 31. 1. 2013 bylo přerozděleno celkem 539 966 307 Kč v rámci schválených projektů. Z hlediska správního obvodu Votice se podařilo úspěšně získat dotaci jednomu podnikatelskému subjektu, a to Farmě Čapí hnízdo, a.s. v roce 2008 na rozsáhlý projekt Multifunkční kongresový areál Čapí hnízdo, a to dotaci ve výši 50 milionů korun.

Další podporou na regionální úrovni je finanční či nefinanční podpora poskytovaná prostřednictvím krajských úřadů, a to v podobě různých dotací, grantů a příspěvků. Středočeský kraj poskytuje každoročně řadu grantových a dotačních schémat, přičemž na podporu podnikání je určen Fond cestovního ruchu a podpory podnikání. V roce 2011 byly schváleny tyto dotace 23 žadatelům, přičemž žádný z těchto subjektů neměl sídlo na území ORP Votice.

Významnou úlohu při nefinanční podpoře podnikání na území SK plní regionální kancelář pro SK a Prahu v rámci instituce CzechInvest, Krajská hospodářská komora SK, Regionální poradenská a informační centra SK.

Podpora podnikání na místní úrovni navazuje na podporu, která byla poskytována na krajské úrovni. Z hlediska finanční podpory se jedná o příspěvky přímo z rozpočtu města Votice, kdy je v rozpočtu uveden konkrétní účel dotace. Oblast podpory v rámci ORP Votice je různorodá, avšak přímo zaměřená podpora pro podnikatelské subjekty a podnikání se prakticky nevyskytuje. Zájem města směřuje obvykle na jiné oblasti podpory.

Na základě zjištěných dat z hlediska vývoje počtu všech registrovaných ekonomických subjektů v ORP Votice od roku 2003 do roku 2011 je zřejmé, že se jejich počet ve sledovaném období celkem stabilně postupně zvyšoval. K výraznějšímu nárůstu počtu podnikatelů došlo v roce 2011 o 3,7 %, přičemž se tento nárůst projevil u fyzických osob, a to u živnostenských podnikatelů. V rámci ORP Votice převažují z velké části ekonomické subjekty podnikající jako fyzické osoby. V rámci všech podnikatelských subjektů převažuje z 99 % počet malých a středních podnikatelů. Podíl velkých podnikatelských subjektů je v ORP Votice téměř zanedbatelný. Podíl počtu podnikatelů v ORP Votice na celkovém počtu podnikatelů ve Středočeském kraji je pouze minimální. V roce 2011 bylo z celkového počtu 317 598 ekonomických subjektů ve Středočeském kraji pouze 2 895 ekonomických subjektů v ORP Votice, což je pouhých 0,91 %.

Vzhledem k celkovému počtu obyvatel (12 309) je v ORP Votice poměrně vysoký počet vydaných oprávnění k podnikání, v roce 2011 jich bylo celkem 2 895. Samotnému nárůstu počtu ekonomických subjektů napomáhá především zjednodušení vstupu do podnikání a určitá jistota vlastního podnikání během ekonomické krize. Narůstající počet ekonomických subjektů v ORP Votice má pozitivní vliv i na vývoj nezaměstnanosti na tomto území, která se dlouhodobě pohybuje na přijatelné úrovni 5,8 %.

Největší problémy při podpoře podnikání vidí autorka na straně veřejné správy z hlediska vytváření právního, ekonomického či správního prostředí podporující podnikatelské prostředí. Z pohledu veřejné správy by ke zlepšení podnikatelského prostředí přispělo primárně několik opatření, a to celkové zjednodušení a zpřehlednění právních předpisů upravujících podnikání, pokračování ve snižování administrativní

zátěže podnikatelů, zefektivnění systému využívání finančních prostředků z EU a v souvislosti s tím i zjednodušení administrativních procesů při získávání dotací, trvalé podporování rozvoje malého a středního podnikání, zjednodušení daňového systému a vysokého daňového zatížení podnikatelů, zvýšení efektivnosti vymáhání práva a v neposlední řadě také zjednodušení administrativně náročných způsobů zakládání nových podnikatelských subjektů.

Z celkového hlediska lze podporu podnikání na národní úrovni hodnotit spíše pozitivně, vzhledem k tomu, že ekonomičtí i političtí představitelé jsou si de facto vědomi, jaký význam mají podnikatelé v hospodářství státu. Rovněž na regionální úrovni se kraje snaží ovlivnit možnosti podpory podnikatelů, avšak místní úroveň je v této podpoře podstatně slabší. Obce v rámci svých rozpočtů mají velmi omezené možnosti a zaměřují se obvykle na jiné oblasti podpory. V rámci ORP Votice využívají podnikatelské subjekty možnou podporu podnikání pouze minimálně, avšak v konečném důsledku to nijak neovlivňuje stále narůstající počet podnikatelů na tomto území.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BINEK, J., et al. *Obce a regiony pro podnikatele: Podnikatelé pro obce a regiony*. 1. vyd. Brno : GaREP, 2011. 64, 58 s. ISBN 978-80-905139-0-7.
2. BLAŽEK, J., et al. *Historie a současnost podnikání na Benešovsku, Vlašimsku, Voticku a Sázavsku*. 1. vyd. Žehušice : Městské knihy, 2003. 231 s. ISBN 80-86699-10-2.
3. BRUTHANSOVÁ, D. Analýza činnosti osob samostatně výdělečně činných z hlediska právních norem. In PRŮŠA, L., et al. *Sociálně ekonomické postavení osob samostatně výdělečně činných ve společnosti : sborník analýz sociálně ekonomického postavení osob samostatně výdělečně činných v české společnosti a v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Praha : VÚPSV, 2006. 206 s. ISBN 80-87007-33-6.
4. BUCHTOVÁ, B., et al. *Nezaměstnanost: psychologický, sociální a ekonomický problém*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
5. FOLVARČNÁ, A. *Malé a střední podnikání*. 1. vyd. Ostrava : Vysoká škola podnikání, 2005. 97 s. ISBN 80-86764-40-0.
6. HORZINKOVÁ, E., URBAN, V. *Živnostenský zákon a předpisy související s komentářem a příklady*. 12. vyd. Praha : Linde, 2008. 319 s. ISBN 978-80-7201-720-1.
7. KADLECOVÁ, M., et al. *Dějiny českého soukromého práva*. 1. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 279 s. ISBN 978-80-7380-041-3.
8. KALÍNSKÁ, E., et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 228 s. ISBN 978-80-247-3396-8.
9. KONEČNÁ, M. *Drobné podnikání*. 1. vyd. Praha : VŠE, 1993. 191 s. ISBN 80-7079-471-2.
10. KORÁB, V., DOLEŽALOVÁ, E. *Drobné podnikání*. 3. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2006. 82 s. ISBN 80-214-3274-8.
11. KYSLINGEROVÁ, E., et al. *Chování podniku v globalizujícím se prostředí*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2005. 422 s. ISBN 80-7179-847-9.
12. MALACH, A., et al. *Jak podnikat po vstupu do EU*. 1. vyd. Praha : Grada, 2005. 524 s. ISBN 80-247-0906-6.

13. MALÝ, K., SOUKUP, L. *Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 914 s. ISBN 80-246-0863-4.
14. MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2009. 173 s. ISBN 978-80-7395-220-4.
15. MAREK, P. *České živnostnictvo 1945-1960. Likvidace živnostníků, řemeslníků a obchodníků v českých zemích*. Brno : Doplněk. 2006. 323 s. ISBN 80-7239-200-X.
16. OCHRANA, F., et al. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010, 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
17. PAVLOVSKÝ, P. *Vyprávění o Voticích*. Praha : Maroli, 2000. 299 s. ISBN 80-902513-9-0.
18. PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. 1. vyd. Praha : Corona, 2006. 136 s. ISBN 80-903363-6-1.
19. PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. 1. vyd. Praha : Corona, 2007. 176 s. ISBN 978-80-903954-2-8.
20. RYDVALOVÁ, P. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky*. 1. vyd. Liberec : VÚTS, a.s., 2011. 135 s. ISBN 978-80-87184-16-5.
21. TETŘEVOVÁ, L. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 2. vyd. Praha : Professional Publishing, 2011. 190 s. ISBN 978-80-7431-043-0.
22. VEBER, J., SRPOVÁ, J., et al. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. vyd. Praha : Grada, 2012. 332 s. ISBN 978-80-247-4520-6.
23. VOJÍK, V. *Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 264 s. ISBN 978-80-7357-467-3.

Elektronické zdroje

1. *2126 - SO ORP Votice* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2126_so_orp_votice>.
2. *Agrární komora České republiky* [online]. Praha : Agrární komora ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.agrocr.cz/>>.
3. *Aktuální stav čerpání* [online]. Praha : Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.ropstrednicechy.cz/documents.php?mid=58a8afce-a086-102c-973e-00e0814daf34>>.

4. *Finanční plán – souhrnná tabulka 2007-2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.ropstrednicechy.cz/documents.php?mid=be9d5e74-949d-102b-acac-00e0814daf34>>.
5. *Fond cestovního ruchu a podpory podnikání* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/grantova-a-dotacni-rizeni/stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani/fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani.htm?pg=2>>.
6. *Grantová schémata SROP* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://fondyeu.kr-stredocesky.cz/index.asp?category=&thema=289095>>.
7. *Hodnocení ČR v Indexu vnímání korupce (CPI) 2012* [online]. Praha : Transparency International - Česká republika, 2011 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/hodnoceni-ceske-republiky-indexu-vnimani-korupce-cpi-2012-od/>>.
8. *Hospodářská komora České republiky* [online]. Praha : Hospodářská komora ČR, 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/o-nas-5/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky-2/>>.
9. *Je ČR rájem pro podnikání nebo podnikatelům nepřeje?* [online]. iPodnikatel.cz, 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani-obecne/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje.html>>.
10. *Kdo jsme* [online]. Praha : Českomoravská záruční a rozvojová banka, 2004 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.cmzrb.cz/o-bance/kdo-jsme>>.
11. *Makroekonomické údaje* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.
12. *Národní databáze brownfieldů* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.brownfieldy.cz/>>.
13. *O asociaci* [online]. Praha : Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.amsp.cz/o-asociaci>>.

14. *O bance* [online]. Praha : Česká exportní banka, 2006 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>>.
15. *O CzechInvestu* [online]. Praha : CzechInvest, 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>>.
16. *O CzechTrade* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>>.
17. *O mikroregionu* [online]. Votice : Mikroregion Džbány, 2012 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.mikroregiondzbany.cz/section.php?id=24>>.
18. *Operační program Podnikání a inovace* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace>>.
19. *O portálu BusinessInfo* [online]. Praha : CzechTrade, 2010 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/specialni-stranky/o-portalu.html>>.
20. *Podnikání se nedaří, malé firmy krachují* [online]. Praha : CRIF - Czech Credit Bureau, 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Podnikani-se-nedari,-male-firmy-krachuji.aspx>>.
21. *Podnikatelská rada, poradní orgán MPO* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument31733.html>>.
22. *Přidělení dotací pro Středočeský fond cestovního ruchu a podpory podnikání pro rok 2011* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2013 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/grantova-a-dotacni-rizeni/stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani/prideleni-dotaci-pro-stredocesky-fond-cestovniho-ruchu-a-podpory-podnikani-pro-rok-2011.htm?pg=1>>.
23. *Příručka pro podnikání v roce 2010* [online]. Praha : Hospodářská komora ČR, 2009 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/informacni-mista-pro-podnikatele-1/prirucka-pro-podnikani/prirucka-pro-podnikani-v-roce-2010.aspx>>.
24. *Působnost MPO* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1926.html>>.

25. *Regionální operační program NUTS II Střední Čechy* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Stredni-Cechy>>.
26. *Regionální operační programy* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.
27. *Regionální politika* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika>>.
28. *Regionální poradenská a informační centra* [online]. Praha : BusinessInfo, 2013 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-poradenska-a-informacni-1869.html#b13>>.
29. *Registr živnostenského podnikání*. [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.rzp.cz/statistiky.html>>.
30. *Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Votice* [online]. Praha : GEFOS, a.s., 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://search.seznam.cz/?q=Gefos+Votice&aq=-1&oq=Gefos+Votice&sourceid=szn-HP&thru=>>>.
31. *Správní obvody* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.
32. *Stanovy Sdružení podnikatelů a živnostníků České republiky* [online]. Praha : Sdružení podnikatelů a živnostníků ČR, 2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.spzcr.cz/index.html>>.
33. *Statistická ročenka Středočeského kraje 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/\\$File/201011122706.xls](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FEF25/$File/201011122706.xls)>.
34. *Statistická ročenka Středočeského kraje 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/201011-12-r_2012-27>.

35. *Statistika čerpání dotací z programů OPPI k 12.3.2013* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/StatistikaCerpaniDotaci.aspx>>.
36. *The World Bank - Easy of Doing Business in Czech Republic* [online]. 2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/czech-republic/>>.
37. *Veřejná databáze* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=ORG9020UC&&kapitola_id=6#pozn1>.
38. *Veřejná podpora a de minimis* [online]. Praha : CzechInvest, 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/verejna-podpora>>.
39. VLKOVÁ, J. *Česko je ráj živnostníků* [online]. iDNES.cz, 2013 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/cesko-je-raj-zivnostniku-jejich-prumerna-dan-je-300-korun-rocne-ptb-/ekonomika.aspx?c=A111009_190004_ekonomika_jav>.
40. *Votice po roce 1918* [online]. Votice : Město Votice, 2012 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.votice.org/votice-po-roce-1918/d-4827/p1=15350>>.
41. *Votický průmysl* [online]. Votice : Město Votice, 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mesto-votice.cz/voticky-prumysl/d-5527/p1=15350>>.
42. *Vyhodnocení dopadů realizace OPPI 2004-2006 na hospodářský vývoj v regionech soudržnosti ČR* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/oppp>>.
43. *Výroční zpráva 2011* [online]. Praha : CzechInvest, 2008 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>>.
44. *Výsledky ročníku 2012* [online]. Praha : Město pro byznys, 2012 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.mestoprobyznys.cz/vysledky_2012>.
45. *Výsledky statistického šetření za 2. čtvrtletí 2012* [online]. Praha : Svaz průmyslu a dopravy, 2012 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z WWW: <http://www.spcr.cz/files/cz/ankety/vysledky_setreni2Q2012.pdf>.
46. *Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument105614.html>>.

Legislativní dokumenty

1. Česko. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR č. 2 ze dne 16. prosince 1992. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 17-24. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smloovy>.
2. Česko. Zákon č. 130 ze dne 20. března 2008, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 42, s. 1674-1752. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=130/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smloovy>. ISSN 1211-1244.
3. Česko. Zákon č. 167 ze dne 25. března 2004, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 57, s. 2352-2400. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=167/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smloovy>.
4. Česko. Zákon č. 286 ze dne 1. listopadu 1995, kterým se mění a doplňuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1995, částka 74, s. 3890-3916. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=286/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smloovy>.
5. Česko. Zákon č. 356 ze dne 9. prosince 1999, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 111, s. 7632-7655. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=356/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smloovy>.
6. Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 154/1982 o poskytování služeb občany na základě povolení národního výboru. In *Sbírka*

- zákonů, Československá socialistická republika.* 1982, částka 33, Praha : SEVT, 1982. 856 s.
7. Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 63/1984 o poskytování dočasného ubytování v soukromí se souhlasem národního výboru. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika.* 1984, částka 13, Praha : SEVT, 1984. 816 s.
 8. Československo. Vláda. Nařízení vlády České socialistické republiky č. 1/1988 o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika.* 1988, částka 1, Praha : SEVT, 1988. 748 s.
 9. Československo. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika.* 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1964&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 10. Československo. Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky.* 1991, částka 87, s. 2122-2160. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=455/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 11. Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky.* 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
 12. Československo. Zákon č. 570 ze dne 17. prosince 1991 o živnostenských úřadech. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky.* 1991, částka 109, s. 2851-2853. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=570/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.